

Kartlegging av frivillige organisasjoner i Luster kommune 2023

Utfordringer, muligheter og samarbeid

Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner. Vi jobber for å skape større rom for frivilligheten gjennom å utvikle en god frivillighetspolitikk og forbedre organisasjonenes rammevilkår.

Frivillighet Norge består av ca. 300 medlemsorganisasjoner fra alle felt innen frivillig virksomhet. Frivilligheten i Norge representerer 10 millioner individuelle medlemskap og 100 000 lag og foreninger over hele landet. Frivillighet Norge er frivillighetens kompetansebase, talerør og dialogpartner for myndighetene.

Frivillighet Norge har kontor i Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo.

Tlf.: 21567650

post@frivillighetnorge.no

www.frivillighetnorge.no

Rapporten er utarbeidet av Rambøll Management Consulting, på vegne av Frivillighet Norge. Materialet i denne undersøkelsen er omfattet av opphavsretten og åndsverklovens bestemmelser. Innholdet kan ikke brukes uten avtale med Luster kommune og Frivillighet Norge.

Innholdsfortegnelse

Innledning og metode	5
Frivillig sektor i en nasjonal kontekst.....	6
Hovedfunn.....	7
1. Beskrivelse av foreningene	9
Foreningene.....	9
Aktivitet	11
2. Menneskelige ressurser: medlemmer, rekruttering, frivillig innsats og ansatte.....	13
Medlemmer	13
Rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige.....	14
Utfordringer ved å rekruttere nye medlemmer, tillitsvalgte og frivillige.....	14
Hvordan lykkes foreningene med rekrutteringen?	15
Hvem gjør innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter?	15
Foreningens ansatte.....	15
3. Økonomi og lokaler.....	16
Foreningenes inntektskilder	16
Medlemskontingent	18
Muligheter for finansiering av nye aktiviteter i foreningene	19
Hva kan lette arbeidet med å skaffe inntekter?	19
Utgifter	19
Lokaler	20
Mangler og forbedringspotensialer ved lokaler.....	21
Tilgjengelighet i lokalene	21
4. Samarbeid.....	23
Oversikt over samarbeid	23
Grunner til fravær av samarbeid	24
Tilfredshet med samarbeid.....	24
Samarbeid med andre lag og foreninger	26
Ønske om samarbeid med andre lag og foreninger	26
Hva samarbeider foreningene om?.....	26
Verdien av samarbeid med andre lag og foreninger	26
Utfordringer ved samarbeid med andre lag og foreninger.....	26
Konkurransen fra andre lag og foreninger	26

Samarbeid med bedrift eller næringsliv	27
Ønske om samarbeid med bedrift eller næringsliv	27
Hva samarbeider foreningene og næringslivet om?	27
Verdien av samarbeid med bedrift eller næringsliv.....	27
Utfordringer ved samarbeid med bedrift eller næringsliv	27
Konkurransen fra bedrift eller næringsliv	27
Samarbeid med kommunen	27
Ønske om samarbeid med kommunen	28
Tema for samarbeid	28
Møtearenaer for frivillighet og kommune	28
Hva samarbeider foreningene og kommunen om?	29
Verdien av samarbeid med kommunen	29
Utfordringer ved samarbeid med kommunen	29
Konkurransen fra kommunen	29
Samarbeid med ulike avdelinger i kommunen	29
5. Målsetninger og hindringer	31
Foreningenes viktigste utviklingspunkter	31
Målsetninger	32
Kommunens rolle for å nå mål	32
Hvilke andre faktorer eller aktører kan bidra til at foreningene oppnår sine mål?	32
Hva hindrer foreningene fra å vokse?	32
Konklusjon.....	34
Ta vare på, og styrk samarbeidet med frivilligheten i kommunen	34
Liste over figurer	39
Liste over organisasjoner.....	40

Innledning og metode

Denne rapporten er basert på en undersøkelse blant frivillige lag og foreninger i Luster kommune som ble gjennomført i tidsrommet 18.09.23-01.10.23. Undersøkelsen er et samarbeid mellom Luster kommune og Frivillighet Norge. Undersøkelsens utforming bygger på Frivillighet Norges erfaringer og dialog med Luster kommune. Undersøkelsen var åpen for besvarelser for alle lag og foreninger i kommunen.

Totalt 134 organisasjoner i Luster kommune ble invitert til å delta i kartleggingen, og fikk tilsendt et elektronisk spørreskjema via e-post. 42 organisasjoner leverte inn svar, som gir en svarprosent på 32 %. Av disse har 40 aktivitet i Luster kommune, og var dermed kvalifiserte til å delta i undersøkelsen. Listen over e-postadresser og organisasjoner ble laget på bakgrunn av Frivillighetsregisteret og kommunens egne lister over foreninger i Luster. Foreningene og lagene som har svart, representerer et bredt spekter av frivilligheten i Luster kommune.

Hensikten med undersøkelsen er å bistå kommunen i arbeidet med utviklingen av sin frivillighetspolitikk. For å lykkes med samarbeidet med frivilligheten, er det viktig at kommunen og de frivillige organisasjonene blir kjent med hverandre og har et kunnskapsgrunnlag å jobbe ut fra. Kommunen må vite hvilke utfordringer og hvilke muligheter de frivillige organisasjonene i kommunen har, og organisasjonene må kjenne til mulighetene for samarbeid med kommunen. Frivillighet Norge har gjennomført tilsvarende undersøkelser i rundt 40 kommuner siden 2016. I denne rapporten bruker vi resultater fra disse som sammenligningsgrunnlag med tallene fra Luster der det er relevant.

Respondentene ble bedt om å svare på spørsmål fra fem hovedkategorier: Hva slags type forening de representerer, om foreningens medlemmer, ressurser, og lokaler, samarbeid med andre foreninger, næringsliv og kommune, samt foreningens egne mål og utfordringer. Spørreundersøkelsen og analysen av funnene er gjennomført av Rambøll på vegne av Frivillighet Norge.

Frivillighet Norge håper at undersøkelsen kan bidra til at Luster kommune, i dialog med frivilligheten, utvikler konkrete tiltak i sin frivillighetspolitikk som skaper vekst og utvikling for lag og foreninger i kommunen.

Frivillig sektor i en nasjonal kontekst

Frivillig sektor står i en særstilling i Norge. I Norge er det rundt 10 millioner medlemskap i om lag 100 000 lag og foreninger. Ifølge Frivillighet Norges Frivillighetsbarometer fra 2023 har hele 62 % av befolkningen over 15 år deltatt som frivillige i løpet av de 12 siste månedene¹. Tallene er oppe på nivået før pandemien igjen, men vi ser at de yngste og de eldre fortsatt ikke deltar like mye i frivilligheten som før pandemien. Den frivillige innsatsen utgjør 142 000 årsverk, og det skapes verdier for over 139 milliarder kroner i frivillig sektor².

Deltakelse i frivilligheten gir mennesker muligheten til å realisere interessene sine og til å bidra til nærmiljøet. Frivillige organisasjoner gir mennesker følelse av lokal identitet, tilhørighet, fellesskap, de skaper gode og inkluderende lokalmiljøer og styrker demokratiet. Flere Stortingsmeldinger og offentlige utredninger har pekt på at frivilligheten kan bidra til å løse samfunnsutfordringer innen blant annet folkehelse, omsorg, beredskap, kultur og inkludering.

For at frivilligheten skal kunne bidra mer må kommunen legge til rette for et godt samarbeid på frivillighetens premisser. Så godt som alle kommuner har en næringspolitikk for å skape vekst og utvikling i det lokale næringslivet, men få kommuner har utviklet en frivillighetspolitikk. Allikevel er det kun rundt en fjerdedel av alle kommuner som har et politisk behandlet dokument som omhandler kommunens forhold til frivilligheten³. Frivillighet Norge arbeider derfor for at kommunene skal utvikle en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk.

Frivillighet Norge og KS har signert en plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor⁴. Plattformen presiserer blant annet at kommunen og frivilligheten har ulike roller. Der heter det blant annet at "Kommunen har ansvaret for frivillighetspolitikken og for å tilrettelegge for dialog med frivilligheten. Frivillig sektor må bidra til utvikling av lokalmiljøet." I tillegg presiseres det at samarbeid og samhandling skal baseres på at man er likeverdige parter og at partene må møte hverandre med tillit. Avtalen gir gode beskrivelser av hva slags grunnlag et konkret samarbeid mellom kommune og frivillighet bør bygge på. Partene anbefaler organisasjoner på lokalt nivå og de enkelte kommuner og fylkeskommuner å etablere tilsvarende samarbeidsplattformer.

¹ Frivillighetsbarometeret 2023:

<https://www.frivillighetnorge.no/rapport/frivillighetsbarometeret/frivillighetsbarometeret-2023/hovedfunn>

² SSBs satelittregnskap for frivillig sektor: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/nordmenn-legger-ned-frivillig-innsats-verdt-78-milliarder>

³ Frivillighet Norges egen oversikt over kommuner med helhetlig frivillighetspolitikk:

https://www.nyhetsgrafikk.no/hosting_kunder/kart-frivillighetnorge-2020/

⁴ Samarbeidsavtale mellom KS og Frivillighet Norge: <https://samhandlingskoden.no/samarbeidsavtale-mellom-frivillighet-norge-og-ks>

Hovedfunn

Denne undersøkelsen var åpen for frivillige lag og foreninger i Luster kommune. Av 134 inviterte organisasjoner, var det totalt 42 organisasjoner som deltok i undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på 32 %. Av disse har 40 aktivitet i Luster kommune, og var dermed kvalifiserte til å delta i undersøkelsen.

Organisasjonene ble bedt om å oppgi hvilken organisasjonstype de tilhører ut ifra forhåndsdefinerte kategorier. Organisasjonstypen lokalmiljø og bosted (33 %) og kulturorganisasjonene (20 %) skiller seg ut som høyest representert i kartleggingen. Både rekreasjon eller sosiale foreninger og politikk- eller interesseorganisasjoner utgjør 13 %. Videre tilhører 8 % tros- eller livssynsorganisasjoner, og organisasjoner innenfor helse og sosiale tjenester og idrettsorganisasjoner utgjør 5 %. 3 % tilhører kategorien «annet».

Når det kommer til aktivitetsnivået blant foreningene, er det mest vanlig å tilby månedlige aktiviteter (38 %) og ukentlige aktiviteter (38 %). Det høyeste aktivitetsnivået finner vi blant idrettsorganisasjonene, rekreasjon eller sosiale foreninger og tros- eller livssynsorganisasjoner. Utvikling i medlemsmassen blant organisasjonene i Luster kommune har vært noe mer stabil enn i andre sammenlignbare kommuner de siste fem årene. Dog er det en noe lavere andel av organisasjonene som har opplevd økning.

Når det kommer til rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige ser vi at det oppleves vanskeligst å rekruttere tillitsvalgte. Hovedutfordringene som går igjen når det kommer til rekruttering er at mange har en travel hverdag. Samtidig er det noe konkurranse fra andre organisasjoner, som gjør at det blir kamp om oppmerksomheten. Blant de som lykkes med rekruttering nevnes blant annet synlige aktiviteter og synlighet på nett for å komme i kontakt med mulige medlemmer.

Medlemskontingent og gaver eller sponning fra næringslivet lokalt er blant de vanligste inntektskildene for foreningene, hvor henholdsvis 71 % og 68 % av foreningene oppgir disse som inntektskilder. Også grasrotandelen (47 %) og kommunale midler (47 %) er blant de vanligste inntektskildene blant foreningene.

Hele 82 % av organisasjonene opplever mulighetene for finansiering av nye aktiviteter som tilfredsstillende eller bedre. Kun 18 % opplever disse mulighetene som dårlige eller svært dårlige. Forslag på hva som kan lette arbeidet med å skaffe inntekter er blant annet at det burde være lettere å søke støtte, og at organisasjonene burde motta mer støtte fra kommunen.

Både tilfredsheten med og tilgjengeligheten på lokaler blir ansett som god blant organisasjonene. Halvparten oppgir at de låner lokalene sine gratis, 38 % oppgir at de leier lokalene, mens 31 % eier lokalene sine. Kommunen er den aktøren flest foreninger låner lokaler av (67 %).

Det er utbredt blant organisasjonene å samarbeide med andre lag/foreninger (69 %) og kommunen (63 %), men mindre vanlig å samarbeide med næringslivet (47 %). Andel samarbeid med kommunen er likt i Luster Kommune sammenlignet med andre kommuner. Samlet er frivillig sektor fornøyd med samtlige samarbeidsformer, men samarbeidet med andre

lag/foreninger og næringslivet blir likevel vurdert noe høyere enn med kommunen. 28 % av organisasjonene opplever konkurranse fra andre lag og foreninger. Det er tydelig at arrangementer og treninger på samme tidspunkt er den vanligste utfordringen. Det er ingen organisasjoner som rapporterer om konkurranse fra bedrift/næringsliv.

Samarbeid med kommunen vurderes som godt, 90 % opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten, og alle ønsker å fortsette samarbeidet de har med kommunen. Det er vanligst å samarbeide med avdelingen kultur og bibliotek, og samtlige synes dette samarbeidet fungerer godt. Vi ser likevel at flere av organisasjonene ønsker en lettere prosess i samarbeidet med kommunen, der det nevnes at kommunen burde være mer på tilbudssiden. Noen trekker også inn et ønske om at kommunen burde være mer ute i bygdene.

De vanligste målsetningene for frivilligheten er å arrangere flere aktiviteter, utvide de aktivitetene de allerede har og skape nye aktiviteter. Noen har mål om å tilby aktiviteter flere dager i uken, og andre har mål om å fokusere mer på rekruttering av barn og unge. Organisasjonene mener at økt støtte fra kommunen er viktig for å nå sine målsetninger. Det er flere som ønsker at kommunen skal tilrettelegge for tilgang til lokaler. Økonomiske utfordringer, rekruttering og menneskelige ressurser trekkes frem som hindringer for å nå overordnede mål.

Alle resultater i denne rapporten bygger på tilbakemeldingene fra respondentene i undersøkelsen, og er dermed representativ for de organisasjonene i Luster kommune som valgte å avgi en besvarelse.

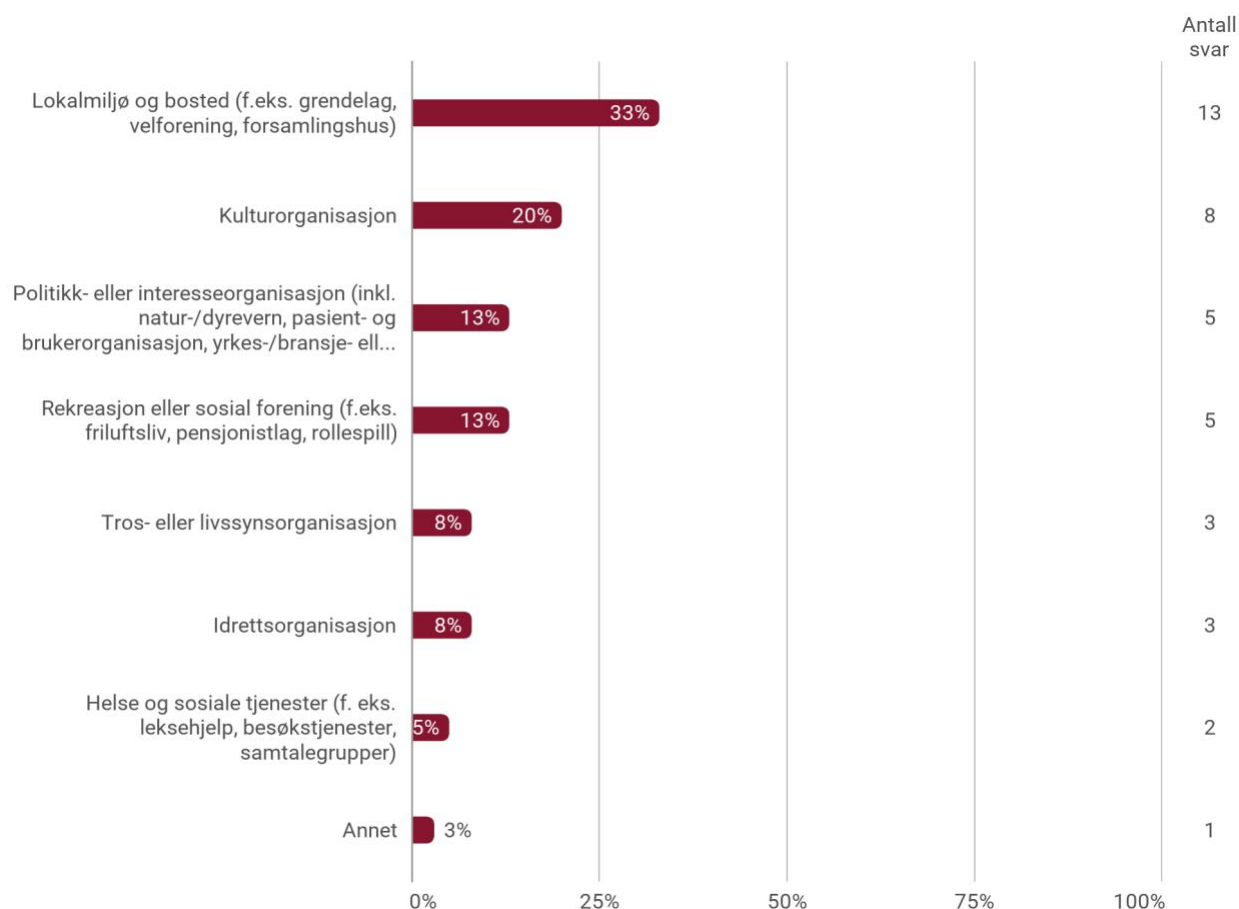

1. Beskrivelse av foreningene

I denne delen skal vi se nærmere på foreningene som deltok i kartleggingen.

Foreningene

I figur 1 presenteres organisasjonstypene foreninger tilhører. Lokalmiljø og bosted (f.eks. grendelag, velforening, forsamlingshus) har flest representanter. 13 organisasjoner tilhører denne kategorien, noe som tilsvarer 33 %.

Figur 1. Organisasjonstype: Hva slags type lag/forening er dere? (Kategoriene er basert på FNs internasjonale kategorisering av frivillige organisasjoner). Antall svar: 40.

Nest størst er kulturorganisasjoner (20 %) som utgjør 8 organisasjoner. Deretter finner vi politik- eller interesseorganisasjoner (13 %) og organisasjonstypen rekreasjon eller sosial forening (for eksempel friluftsliv, pensjonistlag og rollespill) (13 %) som begge utgjør 5 organisasjoner. Videre ser vi at tros- eller livssynsorganisasjoner (8 %), idrettsorganisasjoner (8 %) utgjør 3 organisasjoner, og helse og sosiale tjenester (5 %) 2. Det er 1 organisasjon som plasseres seg innenfor kategorien «Annet» (3 %).

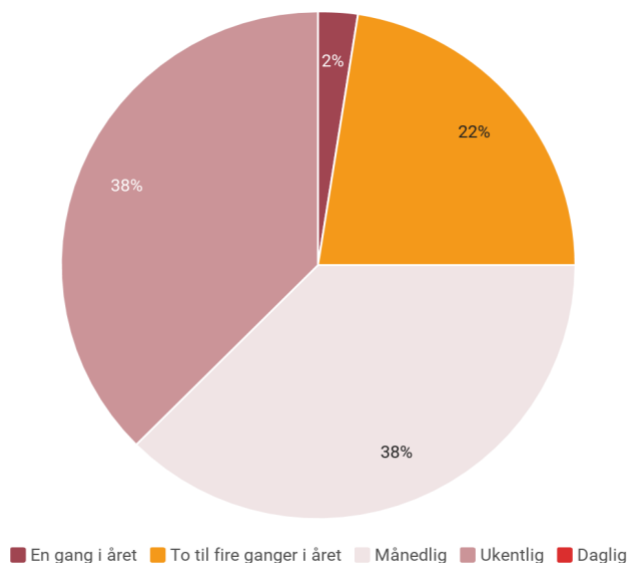
Innenfor lokalmiljø og bosted finner vi ulike lokale velforeninger, grende- og bygdelag) Blant kulturorganisasjonene finner vi blant annet husflidslag, turlag og ulike danseforeninger. Når det gjelder politikk- eller interesseorganisasjoner finner vi ulike politiske partier. Innenfor organisasjonstypen rekreasjon eller sosial forening finner vi blant annet en hundeklubb og to båtlag.

48 % av foreningene oppgir å ha overordnet tilknytning til en regional eller nasjonal organisasjon (19 foreninger). Det er tilsvarende 52 % som ikke har det, noe som utgjør 21 organisasjoner. Blant kategoriene som opplyser om høyest andel overordnet tilknytning finner vi følgende: helse og sosiale tjenester (100 %), politikk- eller interesseorganisasjoner (100 %), idrettsorganisasjoner (67 %), tros- eller livssynsorganisasjoner (67 %) og kulturorganisasjoner (63 %). Blant rekreasjon eller sosiale foreninger er 60 % tilknyttet en overordnet regional eller nasjonal organisasjon. I foreningene innenfor lokalmiljø og bosted har ingen en overordnet tilknytning.

I undersøkelsen ble foreningene spurt om hva slags rolle de har i foreningen de svarer på vegne av. Et flertall på 65 % oppgir at de er leder for foreningen de svarer for. Dette tilsvarer 26 foreninger. 15 % er styremedlemmer og 8 % er daglige ledere i sine respektive organisasjoner. Frivillige og medlemmer er nærmest ikke representert, da det kun er en fra hver gruppe representert med disse rollene. Tre har svart at deres rolle i foreningen de svarer å vegne av er noe «annet» enn de overnevnte (8 %). I denne gruppen finner vi blant annet kasserer og sekretærer.

Aktivitet

Figur 2 viser hyppigheten av aktiviteter blant foreningene. Det er mest vanlig at organisasjonene tilbyr månedlige eller ukentlige aktiviteter. Hele 38 % har aktiviteter på månedlig basis, det samme gjelder ukentlige aktiviteter. Videre oppgir 22 % at de har aktiviteter to til fire ganger i året. Kun 2 % av organisasjonene har aktiviteter så sjelden som en gang i året. Ingen av organisasjonene rapporterer at de har daglige aktiviteter.

Figur 2. Aktiviteter: Hvor ofte har dere aktiviteter? Antall svar: 40.

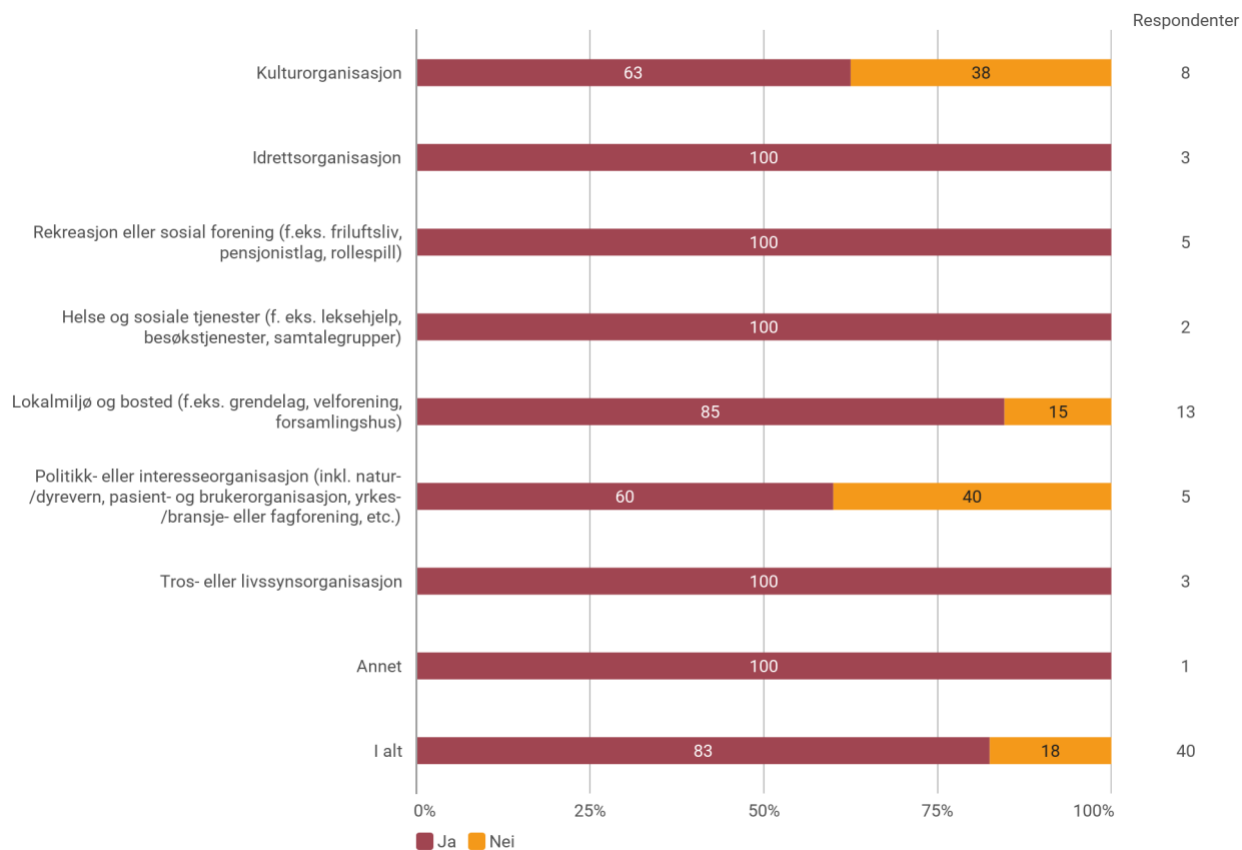
Det høyeste aktivitetsnivået finner vi hos idrettsorganisasjoner, der 100 % opplyser om ukentlige aktiviteter. Tros- eller livssynsorganisasjoner og rekreasjon eller sosiale foreninger rapporterer også om et høyt ukentlig aktivitetsnivå (henholdsvis 67 % og 60 %). Andre kategorier med et høyt ukentlig aktivitetsnivå finner vi hos politikk- eller interesseorganisasjoner (40 %). Kulturorganisasjoner sammen med helse og sosiale tjenester, har foreninger med flest månedlige aktiviteter (henholdsvis 63 % og 50 %). Innenfor lokalmiljø og bosted er det størst variasjon i aktivitetsnivå, der flest har månedlig aktiviteter (46 %) eller to til fire ganger i året (46 %), og 8% har aktiviteter en gang i året.

Organisasjonene arrangerer et svært bredt spekter av aktiviteter. Idrettsorganisasjonene tilbyr treninger innenfor blant annet fotball, ski, friidrett, turn, svømming, turorientering og skyting. Kulturorganisasjonene arrangerer danseundervisning, konserter og aktiviteter for barn, der blant annet barneridning blir nevnt. Tros- eller livssynsorganisasjonene har blant annet aktiviteter som misjonsmøter og basarer, samt ulike hobbyaktiviteter som spill og sang.

Innenfor rekreasjon eller sosiale foreninger blir det organisert terrengløp, bridge, kurs og ulike sosiale samlinger. Helse- og sosiale tjenester arrangerer gåturer, førstehjelpskurs og strikkekafe. Foreningene innenfor lokalmiljø og bosted arrangerer i hovedsak dugnader, styremøter, ulike fester og kulturarrangementer.

Politikk- eller interesseorganisasjonene tilbyr i hovedsak politiske møter. De internasjonale organisasjonene arrangerer humanitært arbeid, utdanningsmesser, aktiviteter og leir for barn/ungdom.

Foreningene ble spurt om de arrangerer aktiviteter der personer som ikke er medlem i en organisasjon kan delta på. Dette er vanlig på tvers av organisasjonene: Totalt oppgir hele 83 % av foreningene at det tilbys åpne aktiviteter. Hos idrettsorganisasjoner, rekreasjon- eller sosiale foreninger, helse- og sosiale tjenester og tros- eller livssynsorganisasjoner er samtlige av aktivitetene åpne for alle. De resterende organisasjonene ligger mellom 60 og 85 % når det gjelder aktiviteter for ikke-medlemmer.

Figur 3. Aktiviteter: Tilbyr dere aktiviteter som også personer som ikke er medlem kan delta på? Antall svar: 40.

2. Menneskelige ressurser: medlemmer, rekruttering, frivillig innsats og ansatte

Medlemmer

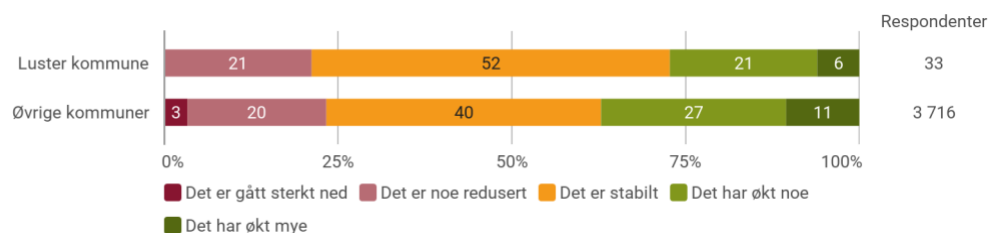
De fleste av organisasjonskategoriene (85 %) oppgir at de har medlemmer. Dette tilsvarer 34 organisasjoner. Organisasjonene ble bedt om å spesifisere om de har aktivitetstilbud for medlemmer i ulike aldersgrupper. Det oppgis et noe høyere aktivitetstilbud for voksne og seniorer: 94 % har aktiviteter for voksne (27-59 år), 91 % har aktiviteter for seniorer (60 år eller eldre), 79 % har aktiviteter for ungdom (17-26 år) og 74 % har aktiviteter for barn (0-16 år).

Det er stor variasjon blant organisasjonene når det kommer til antall medlemmer. Medlemstallet på lokalnivå varierer fra 9 til 650 blant de organisasjonene som har oppgitt medlemstall. Gjennomsnittlig medlemstall ligger på 95 medlemmer, mens medianen viser 63 medlemmer. En slik forskjell mellom gjennomsnitt og median indikerer at det er flest små og mellomstore foreninger i organisasjonskategoriene – med en liten andel større foreninger som drar opp gjennomsnittet.

72 % av organisasjonene har 100 eller færre medlemmer (23 av 32), og kun 1 organisasjon har et medlemstall på 500 eller flere medlemmer.

De største organisasjonene med tanke på medlemstall er politikk- eller interesseorganisasjoner, kulturorganisasjoner og idrettsorganisasjoner. I tillegg utgjør kategorien lokalmiljø og bosted en av de største foreningene målt i medlemstall.

I figur 4 kan vi se at utviklingen i medlemsmassen til organisasjonene stort sett har vært stabil eller økende de siste fem årene. 52 % av organisasjonene rapporterer om en stabil medlemsmasse. 27 % har opplevd økning i medlemsmassen, og 21 % melder at medlemsmassen er blitt noe redusert. Det er ingen foreninger som rapporterer om en sterk nedgang.

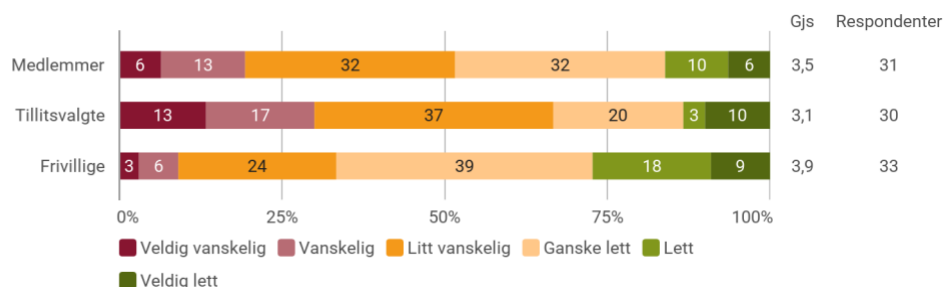
Figur 4. Utvikling i medlemsmasse: Hvordan har medlemstallet utviklet seg de siste 5 årene?

Spørsmål som gjelder utvikling i medlemsmasse bygger på et sammenligningsgrunnlag fra tilsvarende kartleggingsprosjekter i ulike norske kommuner. Disse kartleggingsprosjektene er gjennomført av Frivillighet Norge. Datagrunnlaget er basert på 42 kartleggingsprosjekter fra 2016 til i dag. Sammenlignet med andre kommuner har utviklingen i medlemsmassen blant organisasjoner i Luster kommune vært noe mer stabil. Det er likevel en noe lavere andel av organisasjonene i Luster som har opplevd økning. 38 % av organisasjonene i sammenlignbare kommuner har registrert at medlemsmassen har økt, hvor 27 % i Luster oppgir det samme. På

den andre siden er det en litt lavere andel som har opplevd reduksjon i medlemsmassen i Luster. 23 % av organisasjonene i de sammenlignbare kommunene har registrert at medlemsmassen har minsket de siste fem årene, mens samme tallet for Luster er 21 %.

Rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige

Organisasjonene opplever rekruttering av tillitsvalgte og frivillige som forholdsvis vanskelig, hvor den vanskeligste gruppen å rekruttere er tillitsvalgte. Organisasjonene opplever rekruttering av frivillige som noe lettere enn de to andre gruppene.

Figur 5. Rekruttering: Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere følgende grupper til laget/foreningen?

Figur 5 viser at frivillige og medlemmer oppleves som noe lettere å rekruttere, der gjennomsnittet ligger på henholdsvis 3,9 og 3,5 (skala fra 1 = veldig vanskelig til 6 = veldig lett). Ser vi nærmere på tallene når det gjelder rekruttering av *frivillige*, ser vi at 66 % opplever rekruttering veldig lett, lett eller ganske lett. 24 % synes rekruttering av frivillige er litt vanskelig, og 9 % mener det er vanskelig eller veldig vanskelig. Når det kommer til rekruttering av *medlemmer* opplever 19 % at det er vanskelig eller veldig vanskelig. 32 % mener det er litt vanskelig. De resterende 48 % mener medlemsrekruttering til organisasjonen er veldig lett, lett eller ganske lett.

Som nevnt er *tillitsvalgte* den vanskeligste gruppen for organisasjonene å rekruttere. Den gjennomsnittlige vurderingen er på 3,1. Her oppgir 30 % at rekruttering er vanskelig eller veldig vanskelig, og 37 % opplever det som litt vanskelig å rekruttere tillitsvalgte. Samtidig ser vi at 33 % mener rekruttering av tillitsvalgte er veldig lett, lett eller ganske lett.

Utfordringer ved å rekruttere nye medlemmer, tillitsvalgte og frivillige

Når det kommer til utfordringer knyttet til rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige ser vi at det er noen gjentakende tematikker på tvers av organisasjonene. Mange rapporterer at det generelt er vanskelig å rekruttere nye medlemmer, frivillige og tillitsvalgte. Det er flere som peker på «tidsklemma»: folk har for mye å gjøre, så det er vanskelig å finne tid til frivillighet i en travelt hverdag.

Andre trekker frem at det er flere tilbud i kommunen. Dette fører til konkurranse om oppmerksomheten fra potensielle nye medlemmer. Det blir også nevnt at ubetalt arbeid ikke er så ettertraktet hos de yngste i kommunen.

Hvordan lykkes foreningene med rekrutteringen?

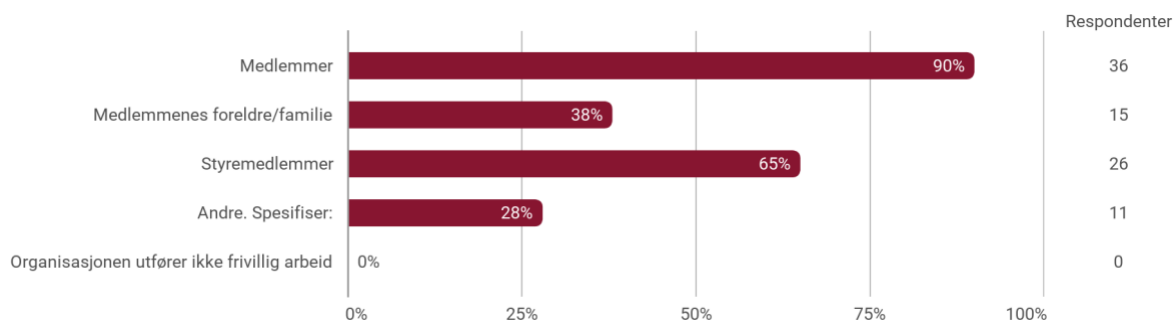
Organisasjonene ble spurt om hvilke tiltak for å lette rekruttering de har lykkes med. Hovedtiltakene som trekkes frem er 1) synlige aktiviteter og 2) synlighet på nett.

- 1) **Synlige aktiviteter:** Når det gjelder førstnevnte trekkes det frem at arrangementer som bassengtrening, kurs og hyggekvelder er fruktbart for medlemsrekruttering.
- 2) **Synlighet på nett:** Ulike sosiale medier er effektive rekrutteringskanaler, ifølge foreningene i Luster. En forening svarer også at de benytter seg av rekrutteringsverktøyet Friskus.

Videre forteller enkelte organisasjoner at direkte synlighet gjennom å snakke med folk også fungerer effektivt for rekrutteringen. En organisasjon melder også om billigere kursavgift.

Hvem gjør innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter?

Det er i størst grad medlemmer og styremedlemmer som står for den frivillige innsatsen i forbindelse med foreningens aktiviteter. Hele 90 % oppgir at medlemmene gjør frivillig innsats i foreningene (se figur 6). 65 % svarer at styremedlemmene står for innsatsen, og 38 % oppgir at medlemmenes foreldre/familie bidrar på frivillig basis.

Figur 6. Innsats: Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 40.

28 % svarer at «andre» gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter. Her spesifiseres det at venner, bygdas innbyggere og ikke-medlemmer gjør frivillig innsats i de ulike foreningene.

Foreningens ansatte

Når det gjelder lønnede ansatte på lokalt nivå (dvs. ikke på regionalt eller nasjonalt nivå), så er dette forholdsvis uvanlig blant frivilligheten i Luster kommune. Totalt er det 6 % av foreningene som oppgir at de har lønnede ansatte. Dette tilsvarer kun 2 organisasjoner.

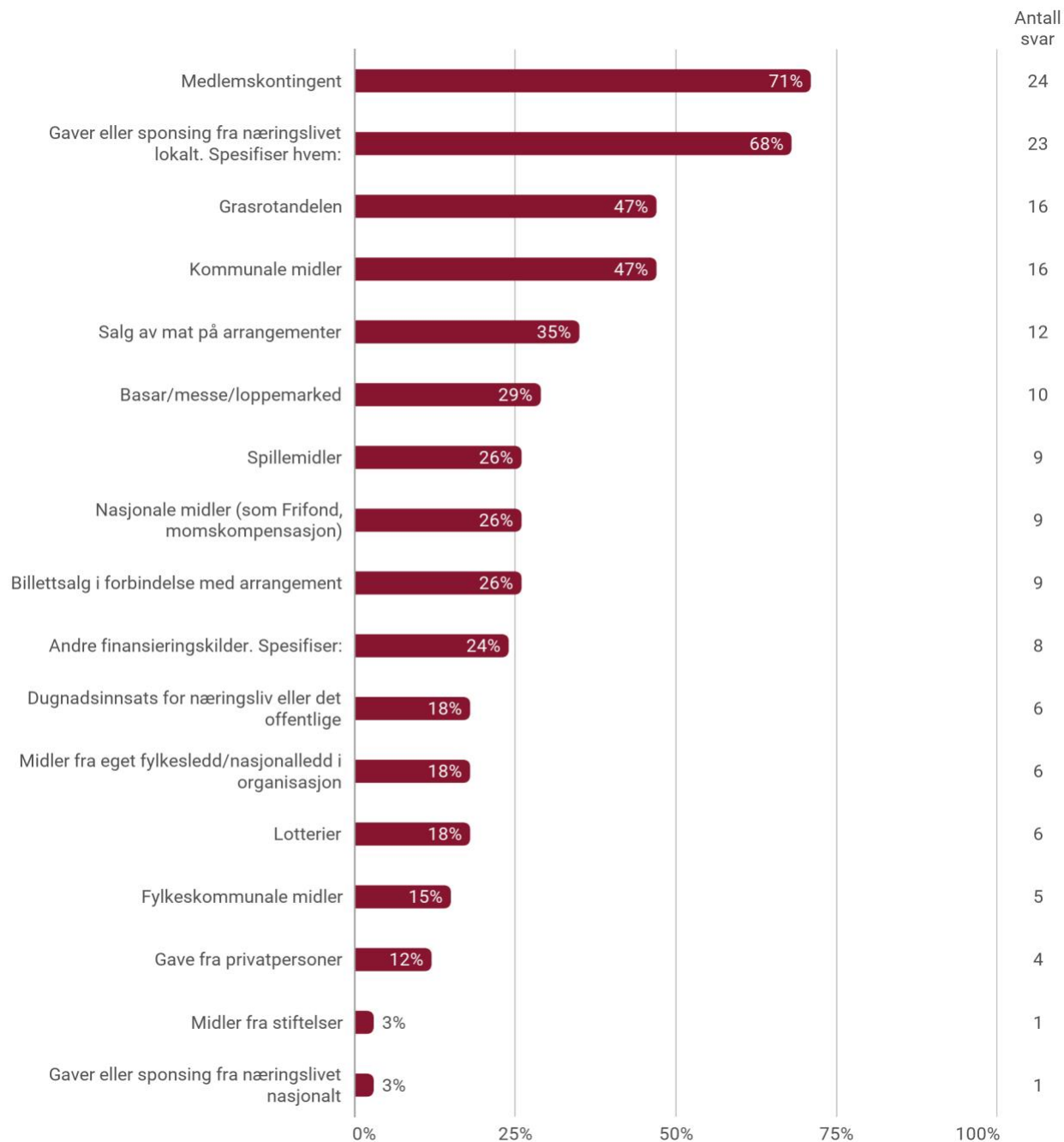
Tros- eller livssynsorganisasjoner er den ene organisasjonstypen som svarer at de har lønnede ansatte (50 %). Dette tilsvarer 1 organisasjon. Den andre foreningen som har svart at de har lønnede ansatte tilhører kategorien «annet» (100 %). Dette tilsvarer også 1 organisasjon.

Tros- eller livssynsorganisasjonen har det høyeste antall årsverk med 4,5. Organisasjonen som tilhører «annet» har 1,4 årsverk.

3. Økonomi og lokaler

Foreningenes inntektskilder

I figur 7 frivillighetens finansieringskilder.

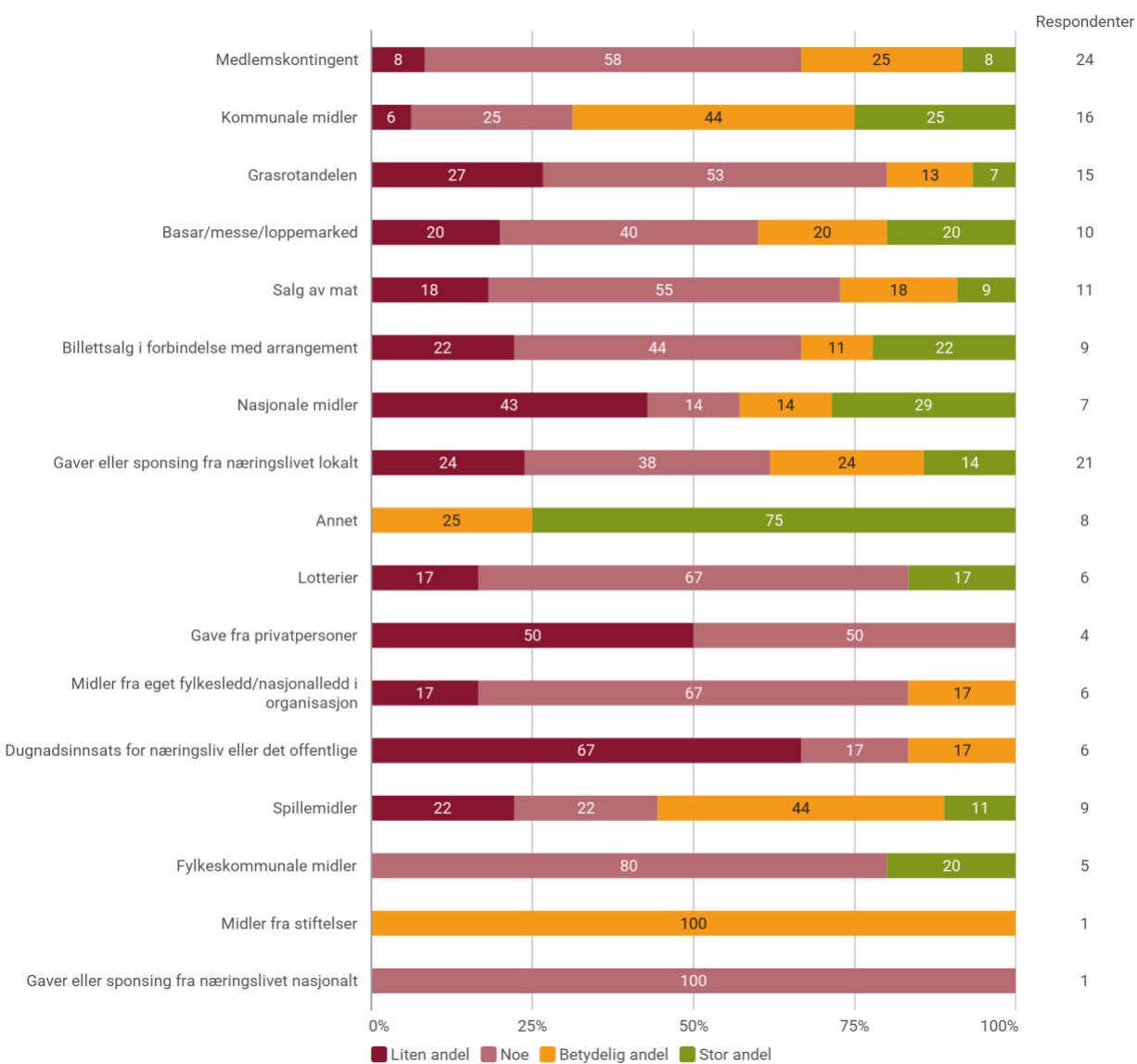

Figur 7. Inntektskilder: Hvordan finansierer dere aktivitetene i laget/foreningen? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 34.

Her kan vi se at medlemskontingent, gaver eller sponning fra næringslivet lokalt, grasrotandelen og kommunale midler er de vanligste finansieringskildene. Disse bidrar til å finansiere henholdsvis 71, 68, 47 og 47 % av foreningene.

I figur 8 kan vi se hvor *viktig* hver inntektskilde er for foreningenes økonomi. Følgende avsnitt vil se nærmere på de ni vanligste inntektskildene fra figur 8, og se hvor viktige disse er for de som har oppgitt disse inntektskildene.

Figur 8. Inntektskildenes viktighet: Omtrent hvor stor andel av inntektene utgjør følgende inntektskilde?

For det første ser vi at *medlemskontingent* er den vanligste inntektskilden for foreningene. 33 % av foreningene oppgir at medlemskontingenten står for en betydelig eller stor andel av økonomien deres. Hele 58 % vurderer medlemskontingenten som noe viktig. Det er 8 % av foreningene som oppgir at medlemskontingenten kun utgjør en liten andel av økonomien.

Gaver eller sponsing fra næringslivet lokalt er den nest mest vanlige inntektskilden. 38 % definerer disse som en betydelig eller stor andel av de totale inntektene. 24 % oppgir at gaver eller sponsing fra næringslivet lokalt står for en liten andel av totale inntektskilder, og 38 % oppgir at de står for noe.

Kommunale midler og grasrotandelen er de tredje mest vanlige inntektskildene. Hele 69 % oppgir at kommunale midler står for en betydelig eller stor andel av økonomien deres. 6 % oppgir at midlene står for en liten andel, og 25 % vurderer midlene som noe viktig

80 % av foreningene som har oppgitt grasrotandelen som en inntektskilde, vurderer grasrotandelen som en noe eller liten inntektskilde. Kun 20 % av de som har oppgitt grasrotandelen som inntektskilde definerer denne som en betydelig eller stor andel av de totale inntektene.

Salg av mat er den femte mest vanlige inntektskilden. I likhet med grasrotandelen oppleves disse inntektene som noe mindre viktige. Det er kun 9 % som mener salg av mat står for en stor andel av de totale inntektskildene. 18 % oppgir at det står for en betydelig andel. Hele 73 % vurderer salg av mat som en noe eller liten inntektskilde.

10 foreninger oppgir *basar/messe/loppemarked* som inntektskilde. Basarer, messer og loppemarked vurderes som betydelig eller av stor viktighet hos 40 % av foreningene. Samtidig oppgir 60 % at de kun er av noe eller liten betydning.

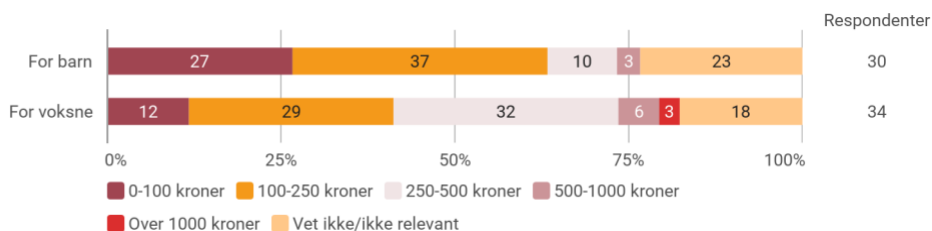
Totalt 9 foreninger opplyser om at de har *spillemidler* som inntektskilde. Over halvparten (55 %) vurderer denne inntektskilden som betydelig eller av stor viktighet. De resterende 44 % oppgir at midlene kun er av noe eller liten betydning.

9 foreninger oppgir *nasjonale midler* som en inntektskilde. 43 % vurderer denne inntektskilden som betydelig eller av stor viktighet. De resterende 57 % oppgir at midlene kun er av noe eller liten betydning.

Også 9 av foreningene opplyser at de har *billettsalg i forbindelse med arrangementer* som inntektskilde. 33 % opplyser at denne inntektskilden står for en betydelig eller stor andel. De resterende 66 % vurderer billettsalg som en noe eller liten betydelig inntektskilde.

Medlemskontingent

Figur 9 viser hva et årlig medlemskap i foreningen koster. Her skilles det mellom barn og voksne.

Figur 9. Medlemskontingent: Hva koster medlemskap i året i lokallaget/foreningen?

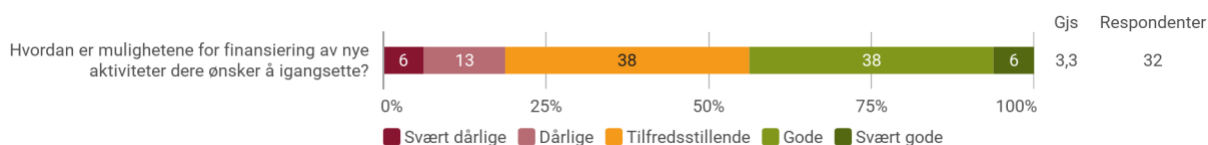
Et medlemskap for voksne ser vi generelt er dyrere enn for barn. For barn ser vi at den vanligste prisklassen for et medlemskap i året er 100-250 kroner (37 %). Denne kategorien tilsvarer 29 % for voksne. Vi ser også at 27 % opplyser at medlemskap for barn koster mellom 0 og 100 kroner. For barn er det også vanlig at foreningen enten ikke har et årlig medlemskap eller ikke vet hva dette koster (23 %). For voksne ser vi at den vanligste prisklassen for et medlemskap i året er 250-500 kroner (32 %). Her ser vi at det tilsvarende kun er 10 % av foreningene som har denne prisklassen for barn.

Når det gjelder medlemskap som koster over 1000 kroner er det kun 3 % som opplyser om dette for voksne. Vi ser at ingen av foreningene har denne prisklassen for barn. Prisklassen 500-1000 kroner er også mer vanlig for voksne enn hos barn (6 % mot 3 %).

Foreningene har også blitt spurt om de har andre kategorier for medlemskap eller rabatter. Her nevnes blant annet medlemskap for husstander, familier og æresmedlemmer. Rabatter for ungdom og honnør nevnes også.

Muligheter for finansiering av nye aktiviteter i foreningene

I figur 10 har vi spurt hvordan mulighetene for finansiering av nye aktiviteter oppleves. Som figuren viser, opplever organisasjonene disse mulighetene som forholdsvis tilfredsstillende.

Figur 10. Mulighet for finansiering av nye aktiviteter.

Gjennomsnittet viser 3,3 – litt over kategorien «tilfredsstillende» (1 = «svært dårlige» og 5 = «svært gode»). Hele 44 % opplever mulighetene for finansiering som gode eller svært gode, mens 38 % anser mulighetene som tilfredsstillende. På motsatt side ser vi at 19 % ser mulighetene for finansiering av nye aktiviteter som dårlige eller svært dårlige.

Hva kan lette arbeidet med å skaffe inntekter?

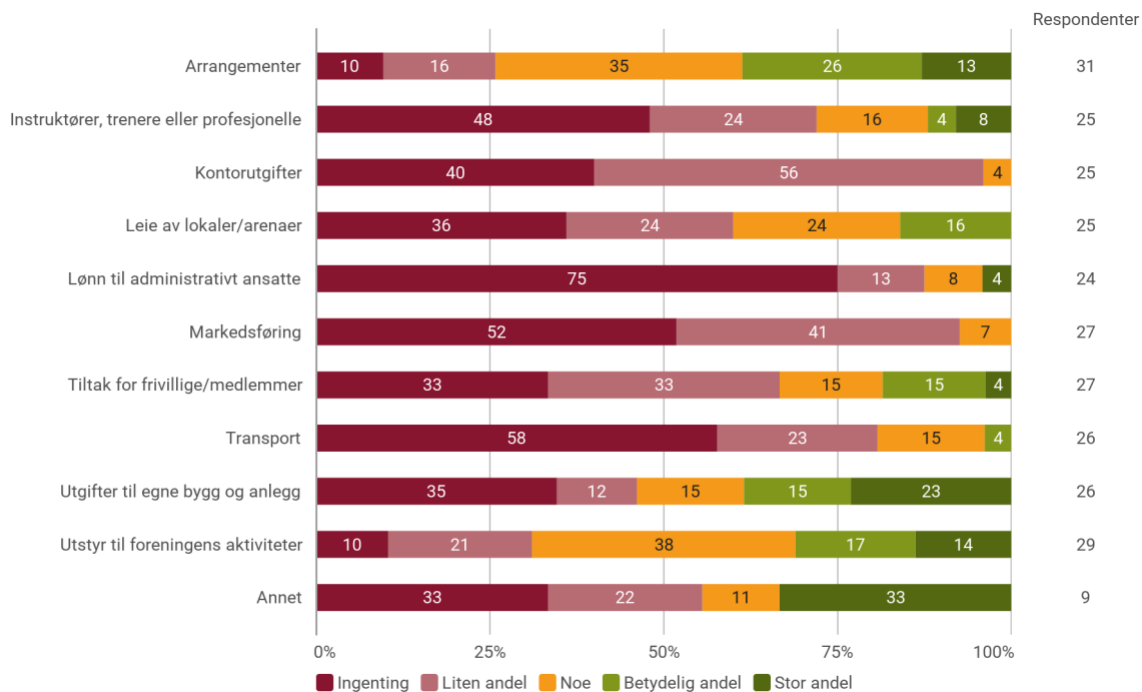
På spørsmål om hva som kan lette arbeidet med å skaffe inntekter, er det noen hovedpunkter som går igjen.

Foreningene ønsker økt støtte fra kommunen. I forlengelse av dette etterlyser enkelte foreninger forbedrede og enklere søknadsprosesser. Det blir også pekt på en bedre samhandling og koordinering med kommunen om tilrettelegging av aktivitet.

Videre peker noen organisasjoner på at flere medlemmer vil være viktig for å skaffe flere inntekter. Noen av foreningene etterlyser også økt deltakelse på kursene.

Utgifter

Organisasjonene ble spurt om hva deres utgifter går til. Svarene ser vi presentert i figur 11 nedenfor.

Figur 11. Utgifter: Hvor stor andel av foreningens utgifter går med til følgende utgiftsposter?

Ut fra figuren ser vi blant annet at organisering av arrangementer, utstyr til foreningens aktiviteter og utgifter til egne bygg og anlegg er de vanligste utgiftspostene til foreningene. 39 % oppgir at de bruker en betydelig eller stor andel av organisasjonens økonomi til organisering av arrangementer. Tilsvarende oppgir 38 % at utgifter til egne bygg og anlegg, og 31 % at utstyr til foreningens aktiviteter utgjør en stor eller betydelig andel av organisasjonens økonomi.

Tiltak for frivillige/medlemmer oppgis av 19 % å utgjøre en stor eller betydelig andel av utgiftene. Samtidig rapporterer 66 % at denne posten kun utgjør en liten eller ingen andel av organisasjonens økonomi. Utgifter knyttet til leie av lokaler/arenaer er også vanlig blant foreningene, der 16 % svarer at denne utgiftsposten utgjør betydelig andel.

Det er generelt mange foreninger som opplyser om få utgiftsposter. Posten som står for minst av foreningenes utgifter, er lønn til administrativt ansatte. Dette gjenspeiler tidligere merknad om at svært få organisasjoner opererte med lønnete årsverk. Her opplyser hele 75 % av foreningene at denne posten ikke står for noen utgifter. Det er kun 7 % som oppgir at markedsføring er av noe betydning. De resterende 93 % mener denne utgiftsposten er av liten eller ingen betydning. Videre ser vi at også transport (58 %) og kontorutgifter (40 %) ikke er utgifter for mange av foreningene.

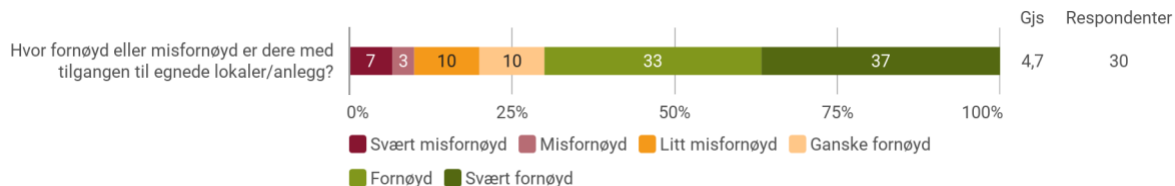
Lokaler

Organisasjonene ble spurt om hvorvidt de eier, leier eller låner sine lokaler. Halvparten oppgir at de låner lokalene gratis. 38 % oppgir at de leier lokalene sine, mens 31 % eier lokalene sine. 2 organisasjoner mangler lokale/sted å være (6 %), mens 4 organisasjoner (13 %) oppgir at de ikke har behov for lokaler.

På spørsmål om hvem foreningene får leie av, har over halvparten en leieavtale med private lokaler (55 %). Videre opplyser 27 % at de leier av bedrift/næringsliv og 18 % leier av kommunen. Det er 27 % som har krysset av på «annet». Disse innebærer blant annet skoler og bedehus.

Av foreningene som har en låneavtale, er det hele 67 % som har en avtale med kommunen. Kun 7 % har en låneavtale i private lokaler, mens 13 % har en avtale med bedrift/næringsliv. 27 % har en låneavtale med «andre». Av disse inkluderes blant annet flerbrukshus. Det er også noen som poengterer har de ikke har noen fast låneavtale, og dermed kun låner ved behov.

Organisasjonene ble bedt om å vurdere tilfredsheten med lokalene de disponerer. Ut fra resultatene i figur 12 (nedenfor) virker organisasjonene godt fornøyd med tilgangen på egnede lokaler/anlegg for aktivitetene deres. Gjennomsnittet er på 4,7 (på en skala fra 1 til 6 der 1 = svært lite fornøyd og 6 = svært fornøyd). Hele 37 % av foreningene oppgir at de er svært fornøyd, 33 % er fornøyd og 10 % er ganske fornøyd. Kun 7 % er svært misfornøyd, og 13 % er enten misfornøyd eller litt misfornøyd med lokalene sine.

Figur 12. Tilfredshet med lokaler.

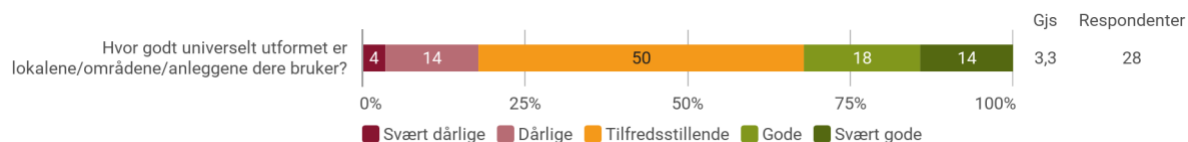
Mangler og forbedringspotensialer ved lokaler

Da organisasjonene ble spurt om hva slags lokaler/områder/anlegg de *mangler*, oppgis blant annet lokale med stort nok areal til å holde foreningens utstyr og lokaler til innendørstrening.

Noen av foreningene ser et forbedringspotensial når det kommer til tilgang på lokaler. Noen trekker også inn et ønske om bedre kommunale planer og tiltak.

Tilgjengelighet i lokalene

Som vist i figur 13, ser vi at de aller fleste av foreningene opplever den universelle utformingen i sine respektive lokaler som tilfredsstillende eller bedre. 32 % oppgir at den universelle utformingen enten er god eller svært god. Halvparten anser den som tilfredsstillende, og 18 % svarer at den er dårlig eller svært dårlig.

Figur 13. Universell utforming i lokalene

På spørsmål om hva som kan gjøres for å bedre den universelle utformingen er en fellesnevner at det må ombygges i de eksisterende lokalene. Her trekkes bedre tilrettelegging for

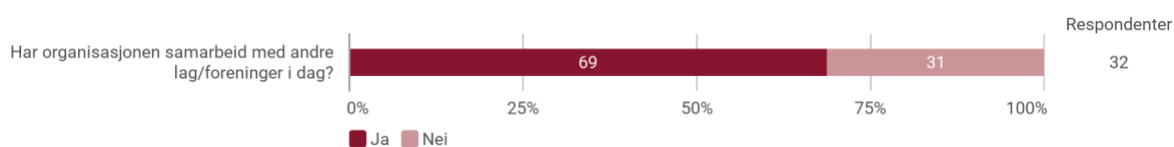
handikappede (i form av toalett, heis og inngangsparti) frem som den mest nødvendige forbedringen. Andre etterspør større rom.

4. Samarbeid

I dette kapitlet skal vi se nærmere på samarbeid organisasjonene er involvert i.

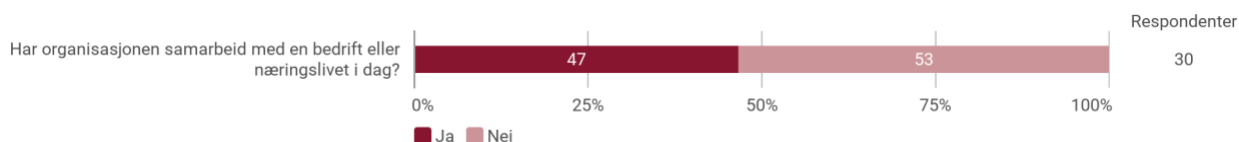
Oversikt over samarbeid

I figur 16-18 ser vi en oversikt over organisasjonenes aktive samarbeid, henholdsvis med andre lag/foreninger, bedrifter eller næringsliv, og kommunen. Ut ifra figurene ser vi at det vanligste er å samarbeide med andre lag og foreninger, da 69 % av organisasjonene oppgir at de har et slikt samarbeid. Samarbeid med bedrift eller næringsliv er noe mer uvanlig blant organisasjonene, da litt under halvparten (47 %) av foreningene har oppgitt å ha dette. Samarbeid med kommunen melder derimot 63 % av organisasjonene om.

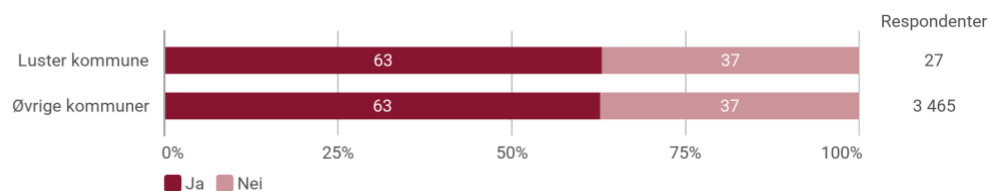
Figur 14. Samarbeid med andre lag/foreninger.

Når det kommer til *samarbeid med andre lag og foreninger* er dette utbredt blant de fleste organisasjonstypene. Totalt 69 % opplyser om samarbeid med andre lag og foreninger. Innenfor idrettsorganisasjoner og helse og sosiale tjenester er dette samarbeidet vanligst, der samtlige oppgir at de gjør dette. Også innen kulturorganisasjoner og lokalmiljø og bosted er dette vanlig, hvor henholdsvis 83 % og 82 % samarbeider med andre lag og foreninger. Blant rekreasjon eller sosiale foreninger og politikk- eller interesseorganisasjoner er samarbeid mindre vanlig enn ikke samarbeid, da henholdsvis 40 % og 33 % opplyser om samarbeid. Innen tros- eller livssynsorganisasjoner er dette samarbeidet minst vanlig, da ingen oppgir at de gjør dette.

Figur 15. Samarbeid med bedrift/næringsliv.

Når det gjelder *samarbeid med bedrift eller næringsliv* er det noe mindre vanlig for organisasjonene samlet sett å ha denne typen samarbeid (47 %). Idrettsorganisasjoner har den høyeste andelen med 100 %. Videre oppgir 60 % innenfor lokalmiljø og bosted, og 50 % av rekreasjon eller sosiale foreninger samarbeid med bedrift eller næringsliv. Det er 33 % av kulturorganisasjonene som opplyser om et slikt samarbeid. Innen helse og sosiale tjenester, politikk- eller interesseorganisasjoner og tros- eller livssynsorganisasjoner er dette minst vanlig, da samtlige rapporterer at de ikke har et samarbeid med bedrift/næringsliv.

Figur 16. Samarbeid med kommunen: Har dere samarbeid med kommunen i dag?

Samarbeid med kommunen er mindre vanlig enn samarbeid med andre lag og foreninger, men vanligere enn samarbeid med bedrift og næringsliv. Som vi ser i figur 18 samarbeider totalt 63 % med kommunen. Dette er minst vanlig blant helse og sosiale tjenester og politikk- eller interesseorganisasjoner, hvor ingen opplyser om samarbeid. Her er det imidlertid kun 1 representant fra hver foreningstype. Blant tros – eller livssynsorganisasjoner er samarbeid like vanlig som å ikke samarbeide (50 %). Innen rekreasjon eller sosiale foreninger, lokalmiljø og bosted og kulturorganisasjoner er dette noe mer vanlig, da henholdsvis 60 %, 63 % og 67 % samarbeider med kommunen. Det er vanligst med samarbeid med kommunen blant idrettsorganisasjoner, der samtlige opplyser om dette.

For spørsmål vedrørende samarbeid med kommunen foreligger sammenligningsgrunnlag fra tilsvarende kartleggingsprosjekter i norske kommuner, som er gjennomført av Frivillighet Norge. Datagrunnlaget er basert på 42 kartleggingsprosjekter fra 2016 til i dag. Det er like vanlig å samarbeide med kommunen i Luster kommune, som det er i andre kommuner (63 %).

Grunner til fravær av samarbeid

På spørsmål om hvorfor organisasjonene ikke har nevnte samarbeid, har flere organisasjoner skrevet at de ikke har *samarbeid med andre lag/foreninger* fordi de ikke har hatt behov for dette. Noen trekker også frem at det er ikke er lignende foreninger i nærområdet.

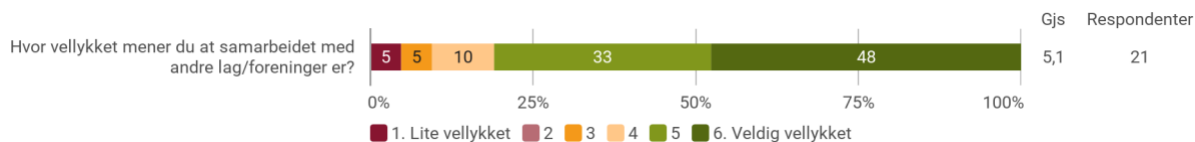
Blant årsakene til manglende *samarbeid med næringslivet* oppgir flere av organisasjonene at det verken har vært relevant eller aktuelt for dette. Noen opplyser om at de har sporadisk sponso fra næringslivet, men ikke et fast samarbeid. Noen trekker også frem at det ikke er noen i næringslivet som det er naturlig å inngå samarbeid med. En organisasjon oppgir at de ønsker å være nøytrale i forhold til næringslivet som følge av organisasjonens kultur.

Når det gjelder grunner til hvorfor organisasjonene ikke *samarbeider med kommunen* oppgir flere at det hverken har vært behov eller relevant å inngå et slikt samarbeid. Noen trekker frem at de tidligere har søkt om midler og venter på svar, mens andre nevner at kommunen ikke har tatt kontakt med organisasjon selv.

Tilfredshet med samarbeid

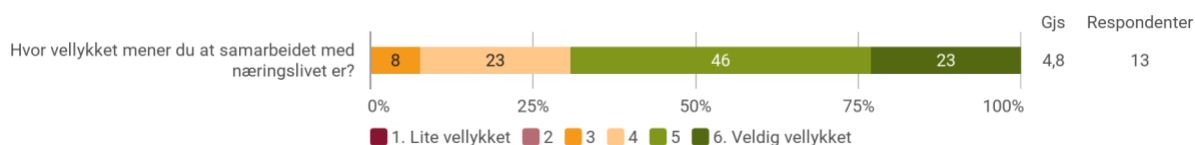
Organisasjonenes opplevelse av samarbeidene er presentert i figur 19-21. Vi ser at organisasjonene generelt sett opplever samarbeidene som vellykket. Samarbeid med andre lag/foreninger og med næringslivet har begge høy gjennomsnittlig vurdering (henholdsvis 5,1 og 4,8), mens samarbeid med kommunen har en noe lavere gjennomsnittsscore (4,6).

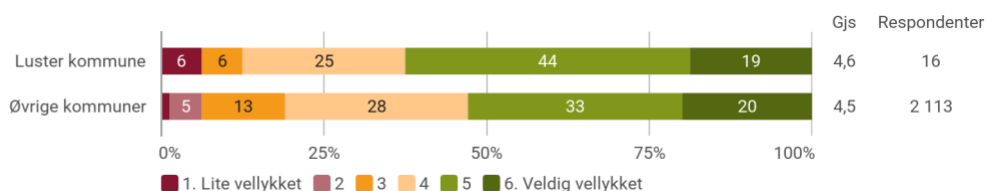
Figur 17. Vurdering av samarbeid med andre lag/foreninger.

Figur 19 presenterer svar på spørsmål om hvorvidt samarbeidet med andre lag/foreninger er vellykket, på en skala fra 1 til 6 (der 1 = lite vellykket og 6 = veldig vellykket). Gjennomsnittet på 5,1 indikerer at samarbeidet med andre organisasjoner har vært vellykket, der hele 48 % svarer at samarbeidet har vært veldig vellykket, mens 33 % svarer 5 på skalaen. 10 % svarer 4 på skalaen, mens 5 % svarer 3 på skalaen. Ingen av organisasjonene svarer 2 på skalaen og kun 5 % mener samarbeidet med andre lag/foreninger har vært lite vellykket.

Figur 18. Vurdering av samarbeid med bedrift/næringsliv.

Ut fra figur 20 ser vi at næringslivet er aktøren færrest samarbeider med (13 organisasjoner). Av disse er det imidlertid en opplevelse av et vellykket samarbeid. 23 % vurderer samarbeidet som veldig vellykket, og 46 % vurderer samarbeidet til en score på 5. 23 % gir 4 på skalaen, mens 8 % oppgir 3 på skalaen. Det er ingen forening som vurderer samarbeidet til en score på 1 eller 2, der 1 er lite vellykket.

Figur 19. Vurdering av samarbeid med kommunen: Hvor vellykket mener du at samarbeidet med kommunen er?

Organisasjonene har rangert samarbeidet med kommunen minst vellykket av de tre samarbeidsformene, og gir en gjennomsnittlig vurdering på 4,6 (figur 21). Det er likevel en stor andel som mener samarbeidet er vellykket: over halvparten mener samarbeidet tilsvarende 5 og 6 på skalaen, der 6 er veldig vellykket. Inkluderer vi de som svarte 4, kan vi se at 88 % er over middels fornøyd med samarbeidet. De resterende foreningene svarte henholdsvis 3 (6 %) og 1 (6 %) på skalaen. Det er ingen som vurderte samarbeidet med kommunen til en score på 2.

I tillegg kan vi se at organisasjonenes vurdering av tilfredshet med samarbeidet med Luster kommune er et poeng over tilsvarende samarbeid i andre kommuner. Gjennomsnittlig vurdering av kommunesamarbeid i andre kommuner er på 4,5, hvor det i Luster kommune ligger på 4,6.

I de følgende delene ser vi nærmere på de ulike samarbeidsformene.

Samarbeid med andre lag og foreninger

Ønske om samarbeid med andre lag og foreninger

Det er totalt 22 organisasjoner som har tatt stilling til en fortsettelse og eventuell utvidelse av samarbeidet med andre lag og foreninger. Av disse ønsker samtlige organisasjoner i denne gruppen å fortsette eksisterende samarbeid, eller å samarbeide mer i fremtiden. Dette er i tråd med tilfredsheten vi ser i figur 19.

Blant organisasjonene som på nåværende tidspunkt *ikke* samarbeider med andre lag/foreninger kommer det fram at 40 % ønsker å samarbeide med andre lag/foreninger i fremtiden. En forholdsvis stor andel (60 %) oppgir at de ikke ser behovet for et samarbeid med andre lag/foreninger i fremtiden.

Hva samarbeider foreningene om?

Når det gjelder hva foreningene samarbeider om, går felles arrangementer og aktiviteter igjen blant svarene. Disse arrangementene og aktivitetene kan være konserter, stevner, kurs og treninger. Det er vanlig å hjelpe hverandre innenfor felt organisasjonene har til felles, som eksempelvis erfaringsutveksling, utlån av lokaler og utgifter til utstyr. I tillegg trekker noen organisasjoner frem at de samarbeider om vedlikehold av lokaler.

Verdien av samarbeid med andre lag og foreninger

Samarbeid med andre lag og foreninger har stor verdi for de som samarbeider. Flere av foreningene trekker frem deling av utgifter som er viktig gevinst av samarbeidet. Videre nevner noen av organisasjonene at samarbeidet bidrar til å gjennomføre flere arrangementer og øke kursnivået. Det trekkes også frem at samarbeid kan føre til flere medlemmer og flere frivillige.

Flere av foreningene nevner at de står sterkere sammen, og at samarbeidet bidrar til at de kan få til mer. Det blir også nevnt at det er hyggelig å samarbeide med andre lag og foreninger, og en av organisasjonene trekker frem at det bidrar til økt sosialisering.

Utfordringer ved samarbeid med andre lag og foreninger

Mange rapporterer om at samarbeidene fungerer godt, og at de ikke opplever noen utfordringer knyttet til det. Av de som opplever utfordringer, nevnes det blant annet at interessekonflikter, penger og arbeidsfordeling gjør samarbeid krevende.

Det blir også nevnt av en forening at ikke alle lag/foreninger har en implementert kultur for å samarbeide. Andre organisasjoner trekker frem at det kan være vanskelig med kommunikasjon over fjorden, hvor ferjetidene blir nevnt. En forening trekker frem utfordringen knyttet til konkurranse om midler til tiltak.

Konkurranse fra andre lag og foreninger

Foreningene ble spurt om de opplever konkurranse fra andre lag og foreninger, noe 28 % av organisasjonene opplever. Dette tilsvarer 9 organisasjoner. Når det kommer til hva konkurransen består av, er det tydelig at arrangementer og treninger på samme tidspunkt er den vanligste utfordringen. Noen trekker frem at det er konkurranse om sponsormidler, da alle foreninger er ute etter økonomisk støtte. Enkelte nevner også at de møter konkurranse når det gjelder prisen på foreningens tilbud.

Samarbeid med bedrift eller næringsliv

Ønske om samarbeid med bedrift eller næringsliv

Som tidligere nevnt samarbeider nesten halvparten av organisasjonene (47 %) med næringslivet eller bedrifter i dag. Av disse ønsker alle organisasjonene å fortsette og/eller samarbeide mer med næringslivet i fremtiden, noe som kan ses i sammenheng med det høye gjennomsnittet for hvor fornøyde de er med samarbeidene.

Det er en interesse for samarbeid med næringslivet blant flere av organisasjonene som i dag ikke har et slikt samarbeid. 56 % av disse kan tenke seg å samarbeide med næringslivet. Sett til organisasjonstype kunne samtlige av organisasjoner innenfor helse og sosiale tjenester tenkt seg et slikt samarbeid. Her er det imidlertid kun 1 representant. 80 % av lokalmiljø og bosted, 67 % av kulturorganisasjoner, 67 % av rekreasjon eller sosiale foreninger ønsker også dette. Hos de resterende kategoriene ønsker hverken politikk- eller interesseorganisasjonene eller tros- eller livssynsorganisasjonene et fremtidig samarbeid med næringslivet.

Hva samarbeider foreningene og næringslivet om?

Organisasjonene som har et samarbeid med næringslivet, ble spurt hva de samarbeider om. Her dreier det seg i stor grad om sponing og økonomisk støtte. Foreninger trekker frem at de får økonomisk støtte til arrangementer og utstyr. En organisasjon forteller også at de får hjelp til å vedlikeholde anlegg. Videre forteller en forening at de får hjelp til å gjennomføre dugnader.

Verdien av samarbeid med bedrift eller næringsliv

Organisasjonene ble spurt om hvilken verdi de opplever å få ut av et samarbeid med næringslivet. Gjennomgående blir det pekt på den økonomiske gevinsten som kommer som følge av et samarbeid. En organisasjon trekker frem at dette sikrer rimeligere tilbud slik at alle kan delta i organisasjonens aktiviteter. Noen skriver at samarbeidet bidrar til mer synlighet for foreningen, noe som videre bidrar til økt rekruttering. Verdi kommer også i form av mulighet til kunne tilby bedre tilbud til medlemmene.

Utfordringer ved samarbeid med bedrift eller næringsliv

Når det kommer til utfordringer ved samarbeid med bedrifter eller næringsliv, påpeker de fleste at det ikke er noen utfordringer med samarbeidet og at det er utelukkende positivt. Av de som opplever utfordringer derimot, trekkes det blant annet frem at gjennomføring av retningslinjer kan oppleves som krevende. Enkelte nevner også at tiden kan være en utfordring, da det oppleves som vanskelig å involvere næringslivet på kveldstid.

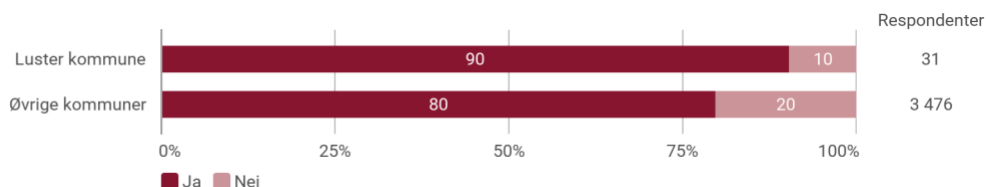
Konkurransen fra bedrift eller næringsliv

Det er ingen av organisasjonene som opplever konkurranse fra næringsliv/bedrifter.

Samarbeid med kommunen

Luster kommune blir vurdert av organisasjonene som svært samarbeidsvillig. 90 % av 31 organisasjoner opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten. Dette er høyere

enn det som er tilfellet i andre kommuner (figur 22), der 80 % av organisasjonene opplever at deres respektive kommuner ønsker å samarbeide med frivillig sektor.

Figur 20. Kommunesamarbeid: Opplever dere at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten?

Ønske om samarbeid med kommunen

Samarbeidet mellom kommune og frivillighet er tilsynelatende svært godt i Luster. Samtlige organisasjoner som har et samarbeid i dag ønsker å fortsette dette, eller å samarbeide mer med kommunen.

Kommunen er i tillegg en attraktiv samarbeidspartner. Når det gjelder andelen som *ikke* har et samarbeid med kommunen i dag, kan 79 % av 14 organisasjoner tenke seg å innlede et slikt samarbeid. Innenfor politikk- eller interesseorganisasjoner, rekreasjon eller sosiale foreninger og helse og sosiale tjenester ønsker alle foreningene et slikt samarbeid. Det er imidlertid få organisasjoner i disse gruppene, med 1-3 representerte organisasjoner. Videre ønsker 83 % av lokalmiljø og bosted også et slikt samarbeid. Ingen kulturorganisasjoner og tros- eller livssynsorganisasjoner som har svart på undersøkelsen ønsker å inngå et samarbeid med kommunen, men hos begge disse organisasjonstypene er det kun én representant.

Tema for samarbeid

Organisasjonene ble bedt om å definere ønskelige temaer for samarbeid med kommunen. I spørsmålet gis følgende eksempler på temaer: inkludering av flyktninger, næringsutvikling, folkehelse eller utvikling av nærmiljøet. Disse eksemplene blir nevnt av de aller fleste foreningene i større eller mindre grad.

Av de som trekker frem *inkludering av flyktninger* som ønsket tema er det nærmest ingen som utdyper temaet nærmere. En organisasjon nevner at de ønsker aktiviteter for og sammen med flyktninger. En av organisasjonene som nevner *folkehelse* som ønsket tema trekker frem økonomisk støtte fra kommunen til pasientorganisasjoner.

Flere organisasjoner nevner også *utvikling av nærmiljøet* og *næringsutvikling* som temaer de ønsker å samarbeide med kommunen om. Av de som utdyper nevnes blant annet sikring av «farlige» anlegg som bruer og veier, tilrettelegging av boliger, og ordningen «heim for ein 50-lapp».

Møtearenaer for frivillighet og kommune

Organisasjonene ble spurt om de ønsker at kommunen skal tilrettelegge for faste møter med frivillige lag og foreninger i kommunen. 90 % av organisasjonene (26 organisasjoner) ønsker at kommunen skal gjøre dette. 10 % ser derimot ikke behovet at kommunen skal tilrettelegge for faste møter med frivillige lag og foreninger (3 organisasjoner).

Organisasjonene ble bedt om å oppgi hvordan slike møter kan organiseres. Det er noe variasjon i foreningenes ønsker om hvor ofte slike møter skal finne sted, men de fleste ser for seg årlige møter. Disse møtene ønsker flere at kommunen skal organisere. Enkelte organisasjoner nevner også at kommunen kan tilby seg å sende representanter ut til bygda. Videre nevner noen at møtene kan være både fysiske og digitale. Det blir også nevnt at møtene med fordel kan holdes på ettermiddagen.

Hva samarbeider foreningene og kommunen om?

Leie og lån av lokaler er det organisasjonene trekker frem tydeligst som det kommunen og foreningen samarbeider om. Enkelte foreninger trekker frem beredskap som en del av samarbeidet med kommunen. Det blir også nevnt av en forening at de samarbeider med kommunen om søknader, hvor blant annet skjenkebevilgning blir nevnt. Utover det, er det nokså variert hva de ulike organisasjonene samarbeider om. En idrettsorganisasjon svarer blant annet at kommunen dekker store deler av organisasjonens utgiftsposter, og et bygdelag svarer at samarbeidet i stor grad omhandler oppgradering og drift av husene organisasjonen har påtatt seg å drifte.

Verdien av samarbeid med kommunen

Når det kommer til verdien av samarbeid med kommunen, kommenterer flere at samarbeidet er særdeles viktig. For mange er samarbeidet helt avgjørende for at organisasjonen skal kunne ha økonomisk trygghet. En organisasjon svarer at samarbeidet bidrar til å kunne gjennomføre arrangementer. Noen foreninger opplever også at samarbeidet bidrar til råd og veiledning. Her svarer en organisasjon at samarbeidet har gitt dem tilgang på kommunens kompetanse i forhold til søknadsprosesser.

Utfordringer ved samarbeid med kommunen

Når det kommer til utfordringer i møte med kommunesamarbeid, er mange av foreningene positive og fornøyde med samarbeidet med kommunen. Det er imidlertid flere som rapporterer om utfordringer med samarbeidet. Enkelte organisasjoner opplyser at kommunen kunne vært mer på tilbudssiden og vært mer ute i bygdene. En organisasjon peker på at det tar lang tid å få tiltak. Flere ønsker å få betalt for dugnadstimer, hvor organisasjonene viser til en tidligere ordning som nå er fjernet.

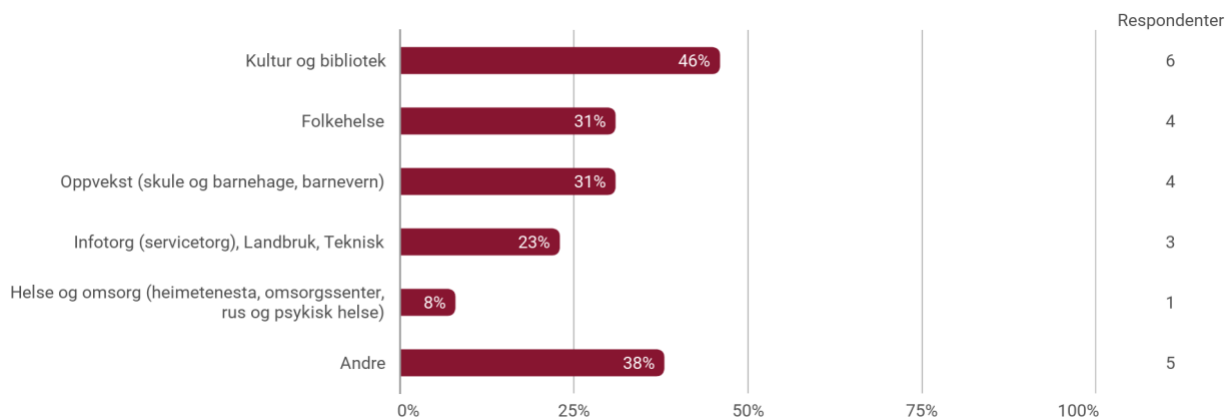
Konkurransen fra kommunen

Det er svært uvanlig at frivilligheten i Luster opplever konkurranse fra kommunen. Kun 3 % (1 organisasjon) oppgir at dette er tilfellet. Foreningen nevner at de møter konkurranse når det gjelder rekruttering av frivillige.

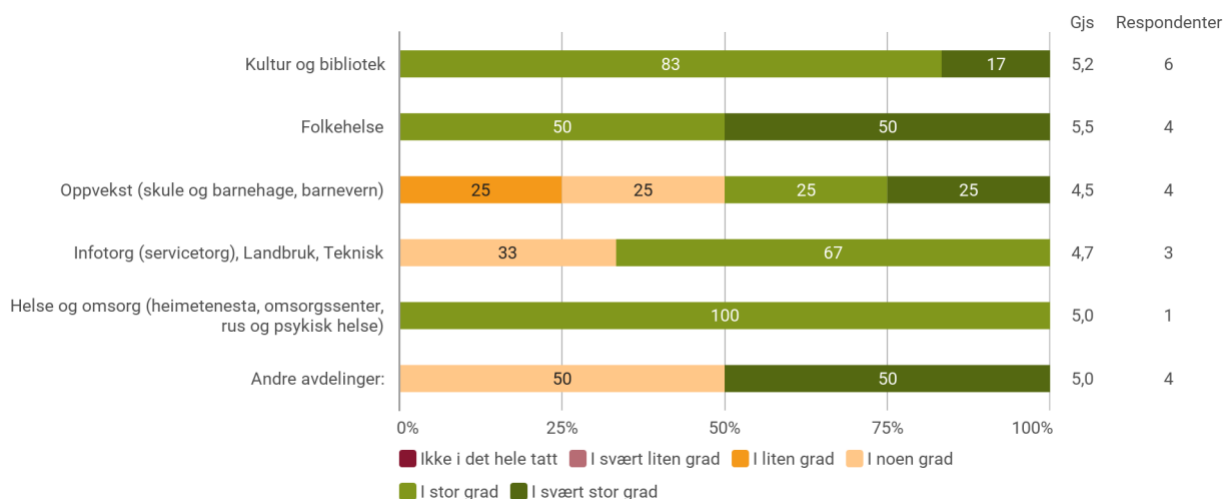
Samarbeid med ulike avdelinger i kommunen

I figur 23 ser vi hvilke avdelinger i kommunen organisasjonene samarbeider med. Figur 24 viser hvor godt de opplever at samarbeidene fungerer. Avdeling for kultur og bibliotek er den avdelingen flest organisasjoner samarbeider med. Samarbeidene ser generelt ut til å fungere

godt, der samarbeidet med folkehelse og kultur og bibliotek blir vurdert høyest. Under skal vi se nærmere på samarbeidet med de enkelte avdelingene.

Figur 21. Samarbeid med avdelinger i kommunen: Hvilke avdelinger i kommunen samarbeider dere med? (mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 13.

Figur 22. Vurdering av samarbeid med avdelinger i kommunen: Vennligst vurder i hvor stor grad dere opplever at samarbeidet med avdelingen fungerer godt.

Kultur og bibliotek er den avdelingen i kommunen flest organisasjoner samarbeider med. Den høye samarbeidsgraden med avdelingen kan sees i sammenheng med at kulturorganisasjonene er godt representert i denne kartleggingen. Av de som samarbeider med denne avdelingen finner vi 33 % kulturorganisasjoner, 33 % lokalmiljø og bosted og 17 % av idrettsorganisasjoner. Videre tilhører 17 % organisasjonstypen «annet». Her det imidlertid kun 1 organisasjon representert.

Organisasjonene ble bedt om å vurdere hvor godt samarbeidet med kommunen fungerer på en skala fra 1-6, der 1 er «ikke i det hele tatt» og 6 er «i svært stor grad», hvor den gjennomsnittlige vurderingen på samarbeid med avdeling for kultur og bibliotek er på 5,2. Samtlige av organisasjonene opplever i stor eller svært stor grad at samarbeidet fungerer godt.

Fire foreninger svarer at de samarbeider med avdelingen for folkehelse. Av de som samarbeider med denne avdelingen finner vi rekreasjon eller sosiale foreninger, idrettsorganisasjoner, lokalmiljø og bosted og foreningen tilhørende kategorien «annet». Det er 1 forening tilhørende hver av disse organisasjonstypene som svarer at de samarbeider med denne avdelingen. Samarbeidet vurderes til 5,5. 50 % mener samarbeidet fungerer godt i svært stor grad. De resterende 50 % mener samarbeidet i stor grad fungerer godt.

Fire foreninger samarbeider med avdeling for oppvekst. Idrettsorganisasjoner står for 50 %. Både organisasjoner innenfor kulturorganisasjoner og «annet» står for 25 % hver. Samarbeidet med denne avdelingen blir vurdert lavest. Det er dog verdt å nevne at det er få organisasjoner i denne gruppen hvor hvert svar får stort utslag på resultatene. Halvparten rapporterer at samarbeidet fungerer godt i stor grad eller svært stor grad. 25 % opplever samarbeidet som godt i noen grad, og 25 % mener samarbeidet i liten grad fungerer godt.

Tre organisasjoner oppgir å samarbeide med avdelingen for infotorg (servicetorg). Dette er det nest lavest vurderte samarbeidet med et gjennomsnitt på 4,7. Det er likevel verdt å nevne at det også er få organisasjoner i denne gruppen. 67 % rapporterer at samarbeidet fungerer godt i stor grad, mens de resterende 33 % svarer i noen grad. Av organisasjonene som samarbeider med avdelingen, tilhører 67 % lokalmiljø og bosted, og 33 % kulturorganisasjoner.

En organisasjon svarer at de samarbeider med avdeling for helse og omsorg. De mener at samarbeidet i stor grad fungerer godt.

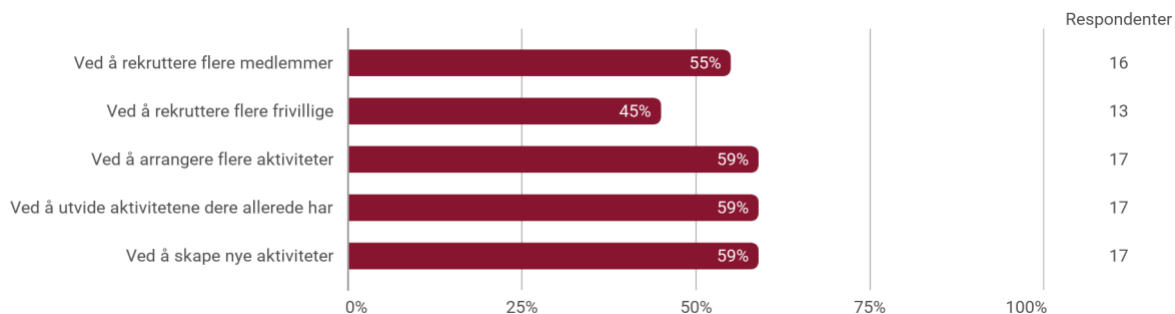
Fire organisasjoner oppgir å samarbeide med andre avdelinger i kommunen. Blant disse nevnes blant annet formannskapet. Samarbeidet med andre avdelinger blir vurdert med et gjennomsnitt på 5,0. 50 % melder at samarbeidet i svært stor grad fungerer godt, mens de resterende 50 % mener at samarbeidet fungerer godt i noen grad.

5. Målsetninger og hindringer

Foreningenes viktigste utviklingspunkter

Organisasjonene ble bedt om å definere hvordan de ønsker å utvikle seg fremover. 59 % av organisasjonene ønsker å utvikle seg ved å arrangere flere aktiviteter, utvide aktiviteten de allerede har eller ved å skape nye aktiviteter (figur 25). 55 % ønsker å rekruttere flere medlemmer, og 45 % ønsker å utvikle organisasjonen ved å rekruttere flere frivillige.

Figur 23. Utviklingspunkter: Hvordan ønsker dere å utvikle foreningen fremover? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 29.

Målsetninger

Organisasjonene ble bedt om å utdype om de har andre målsetninger. Flere ønsker å øke organisasjonens tilbud, der en organisasjon svarer at de ønsker et helårstilbud med en plass for både å være inne og ute. Andre ønsker å tilby aktiviteter flere dager i uken.

Noen organisasjoner ønsker å fokusere mer på rekruttering av barn og unge, der en forening har som målsetning å starte opp en gruppe forbeholdt en yngre aldersgruppe. Det blir også nevnt av flere at de ønsker å jobbe for at bygda skal bli mer attraktiv for bosetting.

Kommunens rolle for å nå mål

Når det kommer til kommunens rolle for at organisasjonene skal nå sine målsetninger er økonomisk støtte et gjentakende tema. Det er også flere som ønsker at kommunen skal tilrettelegge for tilgang til lokaler.

Noen nevner at de ønsker administrativ hjelp og bedre oversikt over hvilke ordninger som finnes. Enkelte trekker frem at kommunen må være en positiv og interessert støttespiller. Andre mener kommunen allerede er en god og viktig aktør og flere er fornøyde med kommunens bidrag.

Hvilke andre faktorer eller aktører kan bidra til at foreningene oppnår sine mål?

Blant andre faktorer eller aktører som kan bidra til måloppnåelse blir blant annet markedsføring og økonomisk støtte fra næringslivet nevnt.

Andre trekker frem at de trenger flere på dugnad, og at folk støtter opp om aktivitetene deres. En organisasjon ønsker seg også aktiviteter som når flere.

Hva hindrer foreningene fra å vokse?

Hindringer som organisasjonene møter er hovedsakelig knyttet til økonomi, menneskelige ressurser og rekruttering. Mangel på frivillige/medlemmer og økonomisk støtte kommer spesielt fram. Noen trekker frem at det er en utfordring at Luster kommune er et lite lokalsamfunn og at mye ansvar derfor faller på få personer. Andre opplever at det generelt er lav interesse for frivillighet blant befolkningen. Enkelte peker spesielt på utfordringen med å få personer til å ta på seg verv/ansvar over tid. Organisasjonene møter økonomiske utfordringer knyttet til den

generelle driften. Noen mener at problemet ligger i mangel på store nok lokaler, hvor en organisasjon nevner manglende universell utforming som en utfordring.

Konklusjon

Undersøkelsen gir et bilde av utfordringer og ressurser blant frivillige organisasjoner i Luster. Kartleggingen kan dermed både brukes som et verktøy i videreutvikling av den konkrete frivillighetspolitikken og, i et større perspektiv, som en del av den generelle samfunnsplanleggingen i kommunen.

Foreningene ønsker å vokse, å rekruttere flere medlemmer, utvide sine aktiviteter og å skape en god kommune å bo i for innbyggerne i Luster, med et rikt aktivitetstilbud og kulturliv. Frivillighet Norge anbefaler kommunen å legge til rette for dialog med frivilligheten om hva de ønsker å gjøre og støtte opp om dette engasjementet – på frivillighetens premisser. Luster har et godt utgangspunkt, som allerede har gjennomført slike innspillsprosesser, og som scorer høyt på samarbeid med kommunen i denne undersøkelsen.

En helhetlig frivillighetspolitikk bør være et strukturelt rammeverk som både frivillighet og kommune kan forholde seg til i sitt arbeid. Den bør både ta for seg kommunens rammebetingelser for de frivillige organisasjonene, og hvordan kommunen skal forholde seg til de frivillige organisasjonene. En god frivillighetspolitikk bør avklare hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor skal fungere.

Frivillighet Norge mener at kontaktpunkter for hele frivilligheten i prosessen med utviklingen av frivillighetspolitikken er en forutsetning for utvikling av en god kommunal frivillighetspolitikk.

Ta vare på, og styrk samarbeidet med frivilligheten i kommunen

Det kommer frem av undersøkelsen at foreningene i Luster er engasjerte i kommunen og i sitt nærmiljø. Samarbeidet med kommunen blir i all hovedsak blitt oppfattet som godt, og det verdsettes høyt av lag og foreninger. Kommunen blir også oppfattet som samarbeidsvillig av de frivillige organisasjonene. Allikevel er det flere som ønsker et bedre samarbeid med kommunen, og som ønsker å forbedre samarbeidet med kommunen. Hele 79 % av organisasjonene som *ikke* har et samarbeid med kommunen i dag ønsker å etablere det.

Det er viktig å legge til rette for at man når hele bredden av frivillige organisasjoner. Det ser ut til at samarbeidet fungerer bedre med noen avdelinger i kommunen enn andre, og organisasjonene virker å ha mest utfordringer med samarbeidet med oppvekst. Kommunen bør invitere inn og gå i dialog med organisasjonen rundt hva man kan tenke seg å samarbeide om, og hvordan samarbeid bør foregå.

Samarbeid

De fleste respondentene samarbeider allerede med kommunen, og de fleste som ikke har et samarbeid i dag ønsker seg det i fremtiden. Flertallet opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten.

I fremtidige samarbeidsprosesser er det viktig at arbeidet foregår på de frivillige organisasjonenes premisser. Når kommunen skal samarbeide med frivillige organisasjoner for å løse samfunnsutfordringer er det viktig at man i fellesskap finner nye løsninger på utfordringer man ser, da er det viktig å involvere de frivillige organisasjonene tidlig i planleggingsfasen.

Problemene som skal løses må ha sammenheng med de frivillige organisasjonenes kjerneområder slik at de fortsatt kan drive og utvikle sine egne aktiviteter. Frivilligheten må beholde sin uavhengige stilling, også når man samarbeider med kommunen.

Undersøkelsen viser at samarbeidet med kommunen oppleves som vellykket for de fleste respondentene, og at foreningene samarbeider med ulike avdelinger i kommunen. Likevel varierer hvor mange som samarbeider med avdelingene, og det kan oppleves som vanskelig å vite hvor man skal henvende seg.

Det anbefales at kommunen legger til rette for læring og erfaringsutveksling mellom enhetene slik at alle avdelinger kan få et godt samarbeid med de frivillige organisasjonene. Kommunen bør bygge opp kompetanse i å samarbeide med frivilligheten på tvers av de ulike kommunale sektorene slik at samarbeidet med frivilligheten blir en naturlig del av hverdagen for alle aktuelle kommunalt ansatte. Frivillighetens egne tilbakemeldinger om sine utfordringer bør anerkjennes av de kommunalt ansatte og tas høyde for i samarbeidet.

For å gjøre det enkelt å være frivillig og drive en frivillig organisasjon i Luster, bør man se om det kan legges til rette for at foreningene har egne, faste kontaktpersoner i kommunen for å få bistand til søknader og leieavtaler og støtte til å legge til rette for sine aktiviteter og i spørsmål om samarbeid med en offentlig instans.

Etablering av møtepunkter med frivilligheten

I utviklingen av en frivillighetspolitikk må hele frivilligheten med. Hele organisasjonsspekteret bør ha muligheten til å inngå dialog og samarbeid med kommunen dersom de ønsker det. 90 % av foreningene i undersøkelsen ønsker at kommunen skal etablere en form for møteplass for frivillige lag i kommunen. Dette kan være en god arena for å bli kjent og lære av hverandre. Gode samarbeidsarenaer kan være med på å gjøre det lettere å koordinere aktivitet og redusere opplevelsen av konkurranse mellom foreningene. Dersom kommunen bestemmer seg for å danne slike møteplasser, anbefales det at den lytter nøye til foreningenes innspill til hvordan dette kan organiseres. Mange av respondentene ønsker seg årlige møteplasser.

Et viktig poeng med en slik arena, bør også være at foreningene får mulighet til å lære av hverandre og utveksle erfaringer seg imellom. Det er også et poeng å møtes for å kunne koordinere aktivitet, og kjenne til hverandres planer. I Luster oppgir noen av respondentene at de opplever konkurranse om tidspunkt for arrangement og treninger, noe man kan forsøke å minimere ved å kjenne til hverandre, og dermed koordinere og tilrettelegge for at flere kan delta.

Om kommunen skaper møteplasser for lag og foreninger kan det gi grobunn for samarbeid mellom foreninger. I Luster er det et godt samarbeid mellom lag og foreninger der 69 % allerede har et samarbeid. Av de som ikke allerede samarbeider ønsker 40 % å etablere et samarbeid. Her kan kommunen ta en viktig rolle som tilrettelegger.

Større rom for frivillighet

Kommunen har mulighet til å være en tilrettelegger for aktiviteten de frivillige organisasjonene driver uavhengig av kommunen. I dette arbeidet er det viktig å følge opp kommunens rolle som leder og partner, gjennom å legge til rette for kommunikasjon, gode strukturer og økonomisk støtte. Kommunen er også en aktør som sitter på mye kompetanse.

Lokaler og arenaer for aktivitet er en viktig del av slik tilrettelegging, og her kan kommunen bidra til å tilrettelegge. I Luster ser det ut til å være behov for å utbedre noen av lokalene frivilligheten benytter, slik at de blir universelt utformet, og dermed tilgjengelig for alle. Det ser også ut til at det er behov for mer lagring og store lokaler til plasskrevende aktivitet.

Kommunen må ta høyde for at administrasjonsarbeid legger press på foreningene, spesielt foreningenes styremedlemmer. Dette kan tappe foreningene for tid og kapasitet. Kommunen bør sikre at deres regelverk og ordninger skaper forutsigbarhet og mulighet til å tenke langsiktig for alle typer foreninger.

Av konkrete forslag Frivillighet Norge anbefaler kommunen å iverksette for å legge bedre til rette for frivillig aktivitet er:

- Tilby opplæring for styremedlemmer i frivillige foreninger i temaer som søknadsskriving, rekruttering og styrearbeid. Dette kan være med på å lette utfordringer knyttet til rekruttering.
- Bidra til å synliggjøre organisasjonenes aktiviteter for innbyggerne.
- Sørge for enklere tilgang til lokaler ved å etablere forutsigbare låneordninger, og bidra til å utbedre eksisterende lokaler.
- Forenkle byråkratiet ved å:
  - Samle relevant informasjon om hvor og hvordan foreningene kan søke om støtte.
  - Gi forutsigbare avtaler om driftsstøtte til foreningene som gjør at de kan planlegge aktivitetene sine.
  - Gjennomgå offentlige lokaler med sikte på at disse er universelt utformet og tilgjengelig for frivilligheten når de ikke er i annen bruk.

Verktøy for synliggjøring

Flere respondenter peker på at rekruttering av tillitsvalgte, frivillige og synliggjøring av organisasjonen er utfordrende. Luster kommune bruker FRISKUS som digital aktivitetskalender. Her kan man både legge ut rekruttering av frivillige og synleggjere aktivitet. Det ser ut til å være behov for bedre kjennskap til bruk av portalen blant organisasjonene i Luster.

Frivillighet Norge drifter rekrutteringsportalen Frivillig.no, som også en del av organisasjonene melder at de bruker i rekrutteringsarbeidet. Her kan foreningene legge ut oppdrag de trenger frivillige til og informasjon om egen forening. Informasjonen om foreningen som legges inn på Frivillig.no kan også fungere som en side med informasjon om foreningen i tillegg til oppdragene som legges ut. På den måten kan de øke synligheten i egen kommune og rekruttere flere frivillige.

Med samme tankegang og samme tekniske plattform som Frivillig.no, har Frivillighet Norge Ugfritid.no. Det er en digital oppslagstavle hvor frivillige organisasjoner kan legge ut varige, organiserte fritidsaktiviteter for barn og unge. Nettsiden gjør det enklere for frivillige

organisasjoner å finne nye deltagere, og enklere for barn, ungdom, foresatte og andre å finne fritidsaktiviteter. På stotte.ungfritid.no finnes en oversikt over støtteordninger for å delta i fritidsaktiviteter fra både det offentlige, næringslivet og organisasjoner.

Vi anbefaler kommunen å informere organisasjonslivet i Luster om disse mulighetene på flere plattformer. Det er også mulig å lenke direkte til oppdragene og aktivitetene på Frivillig.no og Ungfritid.no fra Facebook og egne nettsider.

Fritidserklæringen

Kommunene ved KS, frivilligheten og staten har gått sammen om en felles innsats for at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal få mulighet til å delta jevnlig i én organisert fritidsaktivitet. Fritidserklæringen bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, som sier at barn har rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder. Løsningene for hvordan barn kan delta i organiserte tilbud, vil variere fra kommune til kommune og mellom lokale organisasjoner, klubber, lag og foreninger. Vi anbefaler at kommunen bidrar i dette arbeidet, både økonomisk og ved å være en pådriver i det lokale arbeidet med å sikre at alle barn får muligheten til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet.

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU) er en sammenslutning av frivillige organisasjoner som har utviklet et samtaleverktøy for å gjøre det enklere å lage inkluderende fritidsaktiviteter for barn. Frivillighet Norge anbefaler kommunen å informere foreninger, skoler og andre som driver aktivitetstilbud for barn om verktøyet og problemstillingen. *Allemed* finnes i tre versjoner: En rettet mot lag og foreninger, én mot kommunens ansatte, og et eget verktøy av og for unge. Målet for alle er å skape diskusjon og finne gode tiltak som kommunen kan gjøre alene og/eller i samarbeid med frivilligheten. Verktøyene er gratis og kan lastes ned fra allemed.no.

De ti frivillighetspolitiske bud

På Frivillighet Norges årsmøte 2015 vedtok en samlet frivillighet ti frivillighetspolitiske bud for samarbeid mellom frivillig sektor og kommune. Vi anbefaler at kommunene bruker disse i utvikling av sin frivillighetspolitikk. Disse er lagt ved nedenfor.

- 1. Kjenn frivilligheten i kommunen din**
Innhent kunnskap om de frivillige organisasjonene. Hva driver de med? Hvilke mål, ressurser og utfordringer har de? Vil de samarbeide mer med kommunen, næringsliv, eller organisasjoner?
- 2. Vedta en tverrsektoriell kommunal frivillighetspolitikk**
Inviter hele bredden av frivilligheten til dialog. Tenk frivillighet i all kommunal planlegging. Frivillighetspolitikken bør revurderes ved nytt kommunestyre.
- 3. Anerkjenn frivillighetens egenverdi**
Frivillige er frie og villige til å gjøre det de vil. Det må de få lov til å være, ellers dør frivilligheten ut.

4. **Forenkling gir mer frivillighet**
Tiden som brukes på byråkrati er tid som kan brukes på mer frivillighet. Gjennomfør tiltak som forenkler søknadsskriving, rapportering og kontakt med kommunen
5. **Tilrettelegg for frivillighetens egenutvikling**
Vis organisasjonene tillit og legg til rette for at de kan nå sine egne mål. Da når kommunen samtidig mange av sine mål.
6. **Skap dialog med frivillighet**
Skap faste møteplasser for organisasjonene. Rådfør dere med frivilligheten. Gi kommunalt ansatte opplæring i frivillighetsmangfoldet, slik at de kan invitere flere folk til å bli med. Husk at frivillige ofte jobber, så møter må være etter arbeidstid!
7. **Anerkjenn og støtt opp om frivillighetens merverdi**
Frivilligheten er «samfunnets vaktbikkje» og skaper bl.a. lokalsamfunnsutvikling, kunnskap, sosiale møteplasser, tilhørighet, demokratiopplæring og er helsefremmende.
8. **Gi frie midler**
Frie midler er en forutsetning for at frivilligheten kan vokse på egne premisser.
9. **Ikke konkurrer med frivilligheten**
Tilrettelegg for bedre rekruttering av frivillige til organisasjonene. Ikke «stjel» de frivillige fra organisasjonene for å utføre kommunale tiltak.
10. **Skap forutsigbarhet for frivilligheten**
Forutsigbare rammer skaper bærekraftig drift og utvikling i frivilligheten. Et eksempel er å legge til rette for lokaler som frivilligheten kan bruke.

Liste over figurer

Figur 1. Organisasjonstype: Hva slags type lag/forening er dere? (Kategoriene er basert på FNs internasjonale kategorisering av frivillige organisasjoner). Antall svar: 40.	9
Figur 2. Aktiviteter: Hvor ofte har dere aktiviteter? Antall svar: 40.	11
Figur 3. Aktiviteter: Tilbyr dere aktiviteter som også personer som ikke er medlem kan delta på? Antall svar: 40.	12
Figur 4. Utvikling i medlemsmasse: Hvordan har medlemstallet utviklet seg de siste 5 årene?	13
Figur 5. Rekruttering: Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere følgende grupper til laget/foreningen?	14
Figur 6. Innsats: Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 40.	15
Figur 7. Inntektskilder: Hvordan finansierer dere aktivitetene i laget/foreningen? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 34.	16
Figur 8. Inntektskildenes viktighet: Omtrent hvor stor andel av inntektene utgjør følgende inntektskilde?	17
Figur 9. Medlemskontingent: Hva koster medlemskap i året i lokallaget/foreningen?	18
Figur 10. Mulighet for finansiering av nye aktiviteter.....	19
Figur 11. Utgifter: Hvor stor andel av foreningens utgifter går med til følgende utgiftsposter?... ..	20
Figur 12. Tilfredshet med lokaler.....	21
Figur 13. Universell utforming i lokalene	21
Figur 16. Samarbeid med andre lag/foreninger.	23
Figur 17. Samarbeid med bedrift/næringsliv.	23
Figur 18. Samarbeid med kommunen: Har dere samarbeid med kommunen i dag?	24
Figur 19. Vurdering av samarbeid med andre lag/foreninger.	25
Figur 20. Vurdering av samarbeid med bedrift/næringsliv.	25
Figur 21. Vurdering av samarbeid med kommunen: Hvor vellykket mener du at samarbeidet med kommunen er?	25
Figur 22. Kommunesamarbeid: Opplever dere at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten?	28
Figur 23. Samarbeid med avdelinger i kommunen: Hvilke avdelinger i kommunen samarbeider dere med? (mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 13.....	30
Figur 24. Vurdering av samarbeid med avdelinger i kommunen: Vennligst vurder i hvor stor grad dere opplever at samarbeidet med avdelingen fungerer godt.	30
Figur 25. Utviklingspunkter: Hvordan ønsker dere å utvikle foreningen fremover? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall svar: 29.	32